

**UNIVERZITET
U NOVOM PAZARU**

Metodičke I *iskre*

Zbirka priprema za časove u osnovnoj i srednjoj školi

Priredili:

prof. dr Ahmed Bihorac
prof. dr Kimeta Hamidović

Novi Pazar, januar 2025.

978-86-83074-01-3

**UNIVERZITET
U NOVOM PAZARU**

METODIČKE ISKRE I

Zbirka priprema za časove u osnovnoj i srednjoj školi

**Priredili
prof. dr Ahmed Bihorac
prof. dr Kimeta Hamidović**

Novi Pazar, januar 2025. godine

Metodičke iskre I

Zbirka priprema za časove u osnovnoj i srednjoj školi

Izdavač: **Univerzitet u Novom Pazaru**
Za izdavača: **Suad Bećirović**, rektor

Urednici: **Prof. dr Ahmed Bihorac**
Prof. dr Kimeta Hamidović

Lektor: **Ilma Lotinac**, Univerzitet u Novom Pazaru

Korice: **Nejla Abdulahović**, Univerzitet u Novom Pazaru

Tiraž/ Circulation: 100 primeraka

Štampa/ Print: Grafi color, Kraljevo

ISBN: 978-86-83074-01-3

Metodičke iskre I
Zbirka priprema za časove u osnovnoj i srednjoj školi
Univerzitet u Novom Pazaru

UMESTO PREDGOVORA

Departman za umetnost i filološke nauke Univerziteta u Novom Pazaru je školske 2023/24. godine prvi put raspisao *Konkurs za izbor najbolje metodičke pripreme iz oblasti filoloških i društveno-humanističkih nauka*, sa ciljem da se postojeće veze i saradnja koju Departman na različite načine održava sa predmetnim nastavnicima bosanskog i srpskog jezika i književnosti iz osnovnih i srednjih škola dodatno ojača i proširi u smeru obostranog obogaćivanja iskustava, teorijskih i praktičnih znanja.

Namera nam je bila da ovaj konkurs postane tradicionalan, a interesovanje koje su pokazali nastavnici i student nas je učvrstilo u tome. Nakon uspešne realizacije Konkursa, javila se ideja da bi one najbolje pripreme nagrađenih nastavnika, kao i one koje su se svojim kvalitetom posebno izdvojile, bilo poželjno publikovati i ponuditi stručnoj javnosti na uvid, ali i kao određenu pomoć nastavnicima početnicima u nastavnoj praksi.

Tako je nastala ova zbirka metodičkih priprema *Metodičke iskre*, s namerom da bude prva u nizu – narednih, nadamo se, još kvalitetnijih, boljih, kreativnijih i inspirativnijih. Ono što nas posebno raduje je činjenica da je na konkurs stigao veliki broj priprema iz različitih nastavnih predmeta, iz filoloških, društveno-humanističkih nauka: srpskog, bosanskog, nemačkog jezika, književnosti i kulture izražavanja, razredne nastave i drugih. Zbog raznorodnih predmeta javila se potreba za formiranjem proširene komisije, koja je imala težak zadatak da nakon analitičkih razmatranja i procena donese odluku o tome koje će pripreme biti nagrađene.

Komisija se prilikom izbora vodila posebnim kriterijumima: vrednovala se kreativnost, originalnost u pristupu, stručnost, metodološka utemeljenost u predmetnoj nauci, poštovanje i postojanje svih traženih elemenata metodičke pripreme, njena celovitost, inovativnost u koncipiranju časa i u primenjenoj metodičkoj metodologiji, podsticanje individualnog i grupnog rada đaka, zatim primena savremenih nastavnih sredstava i ispunjenost svih standarda savremenih obrazovnih strategija. Sve nagrađene pripreme su u velikoj meri zadovoljile većinu zahtevanih kriterijuma navedenih u pozivu.

Iz oblasti nacionalne filologije dostavljene su metodičke pripreme iz oblasti jezika, književnosti i kulture izražavanja. Komisija je procenila da pripreme iz oblasti književnosti *“Plava grobnica” – spoj prošlosti sadašnjosti i budućnosti kroz pera Milutina Bojića i Ivana Lalića*, kao i *“Podne” Jovana Dučića* zaslužuju da dobiju prestižnu titulu najboljih metodičkih priprema na ovogodišnjem konkursu. Autori ovih priprema su na savremen i originalan način pristupili izučavanju i utvrđivanju

književnih sadržaja, kombinujući više metoda (dijalošku, tekstovnu, igrovnu) i oblika rada, pri čemu se savremene informaciono-komunikacione tehnologije pojavljuju kao neizostavan pratilac nastavnog procesa. Zahvaljujući takvom pristupu, nastavnici srpskog jezika i književnosti svoje učenike upoznaju sa književnim svetovima Milutina Bojića, Jovana Dučića, Hasnije Muratagić-Tune. Iz oblasti društvenih nauka pristigle su metodičke pripreme iz oblasti geografije, psihologije, sociologije, ekonomije, sa primerima projektne i tematske nastave. Komisija je jednoglasno donela odluku, posle ozbiljnog razmatranja radova uz uvažavanje svih navedenih kriterijuma, da pripreme autora *Milene Milošević i Marije Zaputil, Selme Kartalović, Izabele Stošić i Ivana Cvetkovića* zaslužuju da ponesu prestižnu titulu najboljih metodičkih priprema na ovom konkursu. Konstatacija komisije je da je način na koji su obrađeni nastavni sadržaji inspirativan i da podstiče razvijanje kompetencija za celoživotno učenje, komunikaciju, rad sa podacima i informacijama, saradnju i kompetencije. Smatramo da poseban doprinos metodičkim pripremama čine korišćene metode: monološko-dijaloška, ilustrativno-demonstrativna, praktična, verbalno-tekstualna, pokazivačka, problemska i otkrivalačka, metoda saznavanja kroz praksu, kao i originalnost i kreativnost u autorskom pristupu nastavi. Iz oblasti stranih filologija, na konkurs je stigla i metodička priprema za čas nemačkog jezika. Nagrađenu pripremu *Slatko putovanje kroz zemlje nemačkog govornog područja* odlikuje originalnost i kreativna obrada raznolikosti teme, interdisciplinarni pristup, povezivanje nastave stranog jezika sa nastavnim predmetima iz drugih oblasti, svrsishodna upotreba nastavnog materijala, kao i promišljeno kombinovanje nastavnih metoda i oblika rada. Izabrana i predstavljena priprema dokazuje kako se, metodološki utemeljeno, poštujući načela savremene nastave stranih jezika, može podsticati motivacija i autonomija učenika u radu adekvatnim izborom autentičnog i raznovrsnog nastavnog materijala (ilustrativnog, tekstualnog, audio-vizuelnog) kao i animiranjem uzrasnih aktivnosti primerenih njihovim individualnim mogućnostima i nivou znanja. Predložena rešenja za realizaciju časa su odličan primer uspešnog ostvarivanja i povezivanja komunikativnih sa funkcionalnim i vaspitnim ciljevima nastave stranih jezika.

Imajući na umu da se od učesnika Konkursa nije tražilo da se pri izradi metodičkih priprema služe određenim obrascem (u želji da potpuno nesputano pristupe izradi priprema i predstave svoje ideje i koncepcije rada) pristigli radovi su pokazali određenu formalnu neujednačenost i tu smo različitost zadržali u ovoj zbirci. Takva raznolikost pokazuje kvalitet koji svedoči o različitim nastavničkim pristupima, pripadnosti različitim metodičkim školama, drugačijim profesionalnim iskustvima i stilovima, što nije povezano sa predmetom i sadržajima kojima se bave, već svedoči o njihovim ličnim senzibilitetima i afinitetima koje svaki nastavnik praktičar nosi u sebi i po kome je prepoznatljiv u nastavnom radu.

Sve su pripreme u ovoj zbirci publikovane u autorskoj verziji, sa neznatnim stilskim korekcijama tamo gde se ukazala potreba. Pojedinačno su propraćene sažetim metodičkim komentarom kojim se upućuje na izdvojene vrednosti kao poseban kvalitet pripreme.

Ukoliko uspemo u želji da će ova prva uspešna iskra prerasti u plamen i motivisati nove učesnike i učiniti da se profesionalnije, aktivnije i uspešnije prepuste metodičkom napredovanju i kreativnijem nastavnom radu i da će na taj način biti od koristi nastavničkom podmlatku, onda je naša misija uspela.

dr Nataša Kljajić

Sadržaj

PRVO MESTO	1
МИЛЕНА МИЛОШЕВИЋ	1
МАРИЈА ЗАПУТИЛ	1
„Плава гробница“ – спој прошлости, садашњости и будућности кроз пера Милутина Бојића и Ивана В. Лалића	1
DRUGO MESTO	24
SELMA KARTALOVIĆ	24
„Podne“ Jovan Dučić	24
TREĆE MESTO	37
IZABELA STOŠIĆ	37
Slatko putovanje kroz zemlje nemačkog govornog područja	37
TREĆE MESTO	45
IVAN CVETKOVIĆ	45
Orijentacija u prostoru	45
POHVALJENI RADOVI	54
AMINA HAMIDOVIĆ	54
Akcenti, nenaglašene reči i posleakcenatska dužina	54
JASMINA ROVČANIN	60
„Sat“ Hasnija Muratagić Tuna	60
ДАЛИЛА ДУДИЋ	67
ГОВОРНА КУЛТУРА: ДРАГА ЛИЧНОСТ МОГ ДЕТИЊСТВА	67

NAGRAĐENE METODIČKE PRIPREME

PRVO MESTO

МИЛЕНА МИЛОШЕВИЋ

*„Краљ Александар I”
Симе Симића 3, Пожаревац
mmsrpski@gmail.com*

МАРИЈА ЗАПУТИЛ

*ШОСМО „Стеван Мокрањац”
Кнеза Лазара 1, Пожаревац
marija.zarutil@gmail.com*

МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА

„ПЛАВА ГРОБНИЦА” – СПОЈ ПРОШЛОСТИ, САДАШЊОСТИ И БУДУЋНОСТИ КРОЗ ПЕРА МИЛУТИНА БОЈИЋА И ИВАНА В. ЛАЛИЋА

Предмет: Српски језик и књижевност

Разред: седми разред у основној школи и трећи разред у средњој школи

Наставна област: Књижевност

Наставна јединица: „Плава гробница” – спој прошлости, садашњости и будућности кроз пера Милутина Бојића и Ивана В. Лалића

Трајање: наставна једница обрађује се три наставна часа (у току једне недеље 2 часа + 1 час)

Тип часа: Обрада

Облици рада: Фронтални, индивидуални, групни

Наставне методе: монолошка, дијалoшка, текст метода, метода писаних радова, демонстративна метода.

Наставна средства: Читанка „Уметност речи 7”, Читанка за трећи разред средње школе, звучни запис, табла, свеска, пано, План и програм рада (за седми разред основне школе и трећи разред средње музичке школе), географска карта, фотографије, гитара, клавира, дигитална средства.

Објекат: Концертна сала музичке школе

Корелација: Историја, Географија, Биологија, Хемија, Ликовна култура, Музичка култура, Рачунарство и информатика, Веронаука, Математика (статистика), Техничко образовање.

Образовни стандарди за основну школу:

- CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима;
- CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност);
- CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове :лирику, епiku и драму;
- CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту;
- CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха;
- CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене стилске фигуре (тражене) у књижевноуметничком тексту;
- CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму;
- CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу;
- CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре у тексту;
- CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе;
- CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела, позивајући се на само дело;
- CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже;
- CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове са другим текстовима који се обрађују у настави.

Образовни стандарди за средњу школу:

- 2.CJK.1.2.1. Познаје ауторе дела из обавезног школског програма и локализује их у контекст стваралачког опуса и књижевноисторијски контекст.
- 2.CJK.1.2.2. Познаје књижевнотеоријску терминологију и доводи је у функционалну везу са примерима из књижевних и неуметничких текстова предвиђених програмом.
- 2.CJK.1.2.3. У тумачењу књижевноуметничких и књижевнонаучних дела разликује методе унутрашњег и спољашњег приступа.
- 2.CJK.1.2.4. Уочава и примерима аргументује основне поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевних дела из обавезне школске лектире.
- 2.CJK.1.2.5. Уочава основне особине књижевности као дискурса и разликује га у односу на остале друштвене дискурсе.
- 2.CJK.1.2.6. Наводи основне књижевноисторијске и поетичке одлике стилских епоха, праваца и формација у развоју српске и светске књижевности и повезује их са делима и писцима из обавезне лектире школског програма.
- 2.CJK.1.2.7. Анализира издвојене проблеме у књижевном делу и уме да их аргументује примарним текстом.
- 2.CJK.1.2.8. Користи препоручену секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску) и доводи је у везу са књижевним текстовима предвиђеним програмом.
- 2.CJK.1.2.9. На основу дела српске и светске књижевности формира читалачке навике и знања; схвата улогу читања у тумачењу књижевног дела и у

изграђивању језичког, литерарног, културног и националног идентитета.

2.СЈК.2.2.1. Интерпретира књижевни текст увидом у његове интеграционе чиниоце (доживљајни контекст, тематско-мотивски слој, композиција, ликови, форме приповедања, идејни слој, језичко-стилски аспекти...).

2.СЈК.2.2.2. Познаје књижевнотеоријску терминологију и књижевнотеоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом.

2.СЈК.2.2.3. Разликује методе унутрашњег и спољашњег приступа у интерпретацији књижевноуметничког и књижевнонаучног дела и адекватно их примењује приликом разумевања и тумачења ових врста дела.

2.СЈК.2.2.4. Уочава и образлаже поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевноуметничких и књижевнонаучних дела у оквиру школске лектуре; процењује да ли је сложенији књижевнонаучни текст (аутобиографија, биографија, мемоари, дневник, писмо, путопис...) добро структуриран и кохерентан, да ли су идеје изложене јасно и прецизно; уочава стилске поступке у књижевноуметничком и књижевнонаучном тексту; процењује колико одређене одлике текста утичу на његово разумевање и доприносе тумачењу значења текста.

2.СЈК.2.2.5. Образлаже основне елементе књижевности као дискурса у односу на остале друштвене дискурсе (нпр. присуство/одсуство приповедача, приповедни фокус, статус историјског и фиктивног итд.).

2.СЈК.2.2.6. Приликом тумачења књижевноуметничких и књижевнонаучних дела из школског програма примењује знања о основним књижевноисторијским и поетичким одликама стилских епоха, праваца и формација у развоју српске и светске књижевности.

2.СЈК.2.2.7. Самостално уочава и анализира проблеме у књижевном делу и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста.

2.СЈК.2.2.8. Активно користи препоручену и ширу, секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску) у тумачењу књижевноуметничких и књижевнонаучних дела предвиђених програмом.

2.СЈК.2.2.9. На основу дела српске и светске књижевности развија читалачке вештине, способности и знања од значаја за тумачење и вредновање различитих књижевноуметничких и књижевнонаучних дела и за развијање језичког, литерарног, културног и националног идентитета; има изграђен читалачки укус својствен културном и образованом човеку.

2.СЈК.3.2.1. Чита, доживљава и самостално тумачи књижевноуметничка и књижевнонаучна дела из обавезног школског програма, као и додатне (изборне) и факултативне књижевноуметничке и књижевнонаучне текстове; током интерпретације поуздано користи стечена знања о стваралачком опусу аутора и књижевноисторијском контексту.

2.СЈК.3.2.2. Влада књижевнотеоријском терминологијом и теоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевноуметничких и књижевнонаучних дела која су предвиђена школским програмом и других дела ове врсте различитих жанрова, изван школског програма.

2.СЈК.3.2.3. У процесу тумачења књижевноуметничког и књижевнонаучног дела, одабира, примењује и комбинује адекватне методе унутрашњег и спољашњег приступа.

2.СЈК.3.2.4. Уочава и тумачи поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевноуметничких и књижевнонаучних текстова у оквиру школске лектире и изван школског програма; процењује и пореди стилске поступке у наведеним врстама текстова.

2.СЈК.3.2.5. Разуме основне елементе књижевности као дискурса (пореди нпр. присуство/одсуство приповедача, приповедни фокус, статус историјског и фиктивног итд.) у односу на остале друштвене дискурсе и та сазнања употребљава у тумачењу књижевних дела.

2.СЈК.3.2.6. Приликом тумачења и вредновања књижевноуметничких и књижевнонаучних дела примењује и упоређује књижевноисторијске и поетичке одлике стилских епоха, праваца и формација у развоју српске и светске књижевности.

2.СЈК.3.2.7. Самостално уочава и тумачи проблеме и идеје у књижевном делу и своје ставове уме да аргументује на основу примарног текста и литерарно-филолошког контекста.

2.СЈК.3.2.8. У тумачењу књижевног дела критички користи препоручену и самостално изабрану секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску).

2.СЈК.3.2.9. На основу дела српске и светске књижевности (у обавезном и сопственом избору) и секундарне литературе шири читалачка знања, примењује стратегије читања које су усаглашене са типом књижевног дела и са читалачким циљевима (доживљај, истраживање, стваралаштво); развија језички, литерарни, културни и национални идентитет

(Напомена: Овде су наведени сви стандарди. Није реално и могуће да сви комплетно буду остварени. Стандарди су остварљиви или целовито или делимично.)

Наставни циљ: Оспособљавање ученика за разумевање и тумачење књижевног дела током обраде песама Милутина Бојића и Ивана В. Лалића. Овај час представља и пример огледног часа због спајања ученика основне и средње школе (ако знамо да ученици најбоље уче једни од других).

Образовни задаци:

- читање, доживљавање и разумевање песама;
- упознавање са биографским подацима песника;
- повезивање знања из Биологије, Хемије, Математике, Историје, Географије, Музичке културе, Ликовне културе и Веронауке са садржајем песама;
- уочавање мотива и песничких слика;
- тумачење језичкостилских изражајних средстава;

- активно учествовање у разговору о Првом светском рату, као и активно учествовање у осмишљеним активностима.

Васпитни задаци:

- оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање текста;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности;
- развијање љубави према поезији.

Функционални задаци:

- оспособљавање ученика за читање, доживљавање, разумевање и тумачење књижевног дела;
- повезивање наставних садржаја из различитих наставних области (Биологије, Хемије, Математике, Историје, Географије, Музичке културе, Ликовне културе, Веронауке, Информатике, Техничког образовања).

Исходи: ученик зна да издвоји мотиве и песничке слике; зна да уочи стилска изражајна средства; усваја књижевнотеоријске појмове; зна врсте строфе и врсте риме; повезује знања из Историје, Географије, Веронауке, Музичке културе, Ликовне културе, Рачунарства и информатике и Техничког образовања са садржајима из песама и елементима биографије Милутина Бојића и Ивана В. Лалића; ученик уме да одговори на захтеве поредбеног приступа два песмама које се на часу тумаче.

ИОП 1: Ученици који ради по ИОП-у 1: Одређују врсту књижевности и књижевни род дела; Наводе аутора и учествују у групном раду уз вршњачку подршку; одговарају на подстицајна питања у оквиру групе тако што ће давати своје мишљење о делу. Самостално цртају плакат на коме ће бити приказана „Плава гробница”.

Активности наставника: подстичу, показују, упућују, координирају рад ученика, пружају повратну информацију.

Активности ученика: слушају, истражују, закључују, дискутују, презентују, цртају, помажу једни другима, подстичу једни друге.

Међупредметне компетенције:

1. Компетенције за учење
2. Рад са подацима и информацијама
3. Решавање проблема

4. Сарадња
5. Комуникација
6. Дигитална компетенција
7. Естетичка компетенција
8. Одговорно учешће у демократском друштву

ИСТРАЖИВАЧКИ ЗАДАЦИ

Интерпретације песама „Плава гробница” песника Милутина Бојића и „Плава гробница” Ивана В. Лалића трајаће три школска часа, а претходиће им ученички истраживачки радови. Ученицима се на претходном часу дају и методички образлажу истраживачки задаци, као припрема за рад коју ће они презентовати на часовима. Наставнице, у сарадњи, ученике деле по групама (пет група) на основу њихових интересовања помоћу картица на којима су исписана мотивациона питања.

Истраживачки задаци за рад у групама су:

Прва група: Први светски рат (узрок, ток и последице Великог рата)

Друга група: Хемијско оружје у Првом светском рату (и остале врсте наоружања)

Трећа група: Епидемија пегавог тифуса

Четврта група: Хероине и деца хероји у Првом светском рату

Пета група: Познати књижевници – учесници голготе (са освртом на краћу биографију Милутина Бојића).

ПРВИ ЧАС

Уводни део првог часа (5–10 минута)

Ученици средње музичке школе улазе костимирани у песнике у салу и рецитују стихове који би ученике увели у тематику Првог светског рата, а и у само песништво Милутина Бојића и Ивана В. Лалића. Песме представљају омаж стихова различитих аутора који су певали о родољубљу и Првом светском рату. Песме се не рецитују у целости, већ само делови који су кључни за разумевање родољубља и тематике Првог светског рата. Ученици улазе један по један у салу и рецитују следеће стихове обраћајући се својим и вршњацима и млађим другарима водећи нас све кроз једно историјско путовање.

ПРВИ УЧЕНИК (ове стихове осмислили су ученици)

Наша је историја бурна и трагична,
Жртве су огромне, сећања на њих вечна.

Ратови, буне, устанци и чете –
Векови су иза нас, године лете.

Шта бисмо ми без оних који су живот дали,
Да л' бисмо данас српство осећали ми на јави?

ДРУГИ УЧЕНИК (стихови Мире Алечковић)

Ко би рекао да ћемо икада са широког извора
са извора ускрснућа преживелог народа
поново Храбрости
и Слободе пити.

ТРЕЋИ УЧЕНИК:

На почетку новог века када младе нада чека
Да ће време лепше доћи, да ће живот срећно проћи –
Благостање, љубав, мир –
Није био људски хир.

Неки други не без мане отворише људске ране,
Учнинише пуч на цара усред светлог Сарајева.
Повод за час беше ту,
Немци, Угри и Бугари започеше офанзиву.

Страшан беше светски прасак
Међ народ'ма јаук, врисак.
Савези и фронтови поделише људе света
Свако сваком беше мета.

ЧЕТВРТИ УЧЕНИК (стихови Милана Ракића)

Силни оклопници, без мане и страха,
Хладно кô ваш оклон и погледа мрка,
Ви јурнусте тада у облаку праха
И настаде тресак и крвава трка.

ПЕТИ УЧЕНИК:

Поносито, с пуно муке
Церу шире своје руке.
Колубара, вода хладна –
Судбина им беше јадна.

Мојковац и Кајмакчалан
Постадоше пуста раван.
На Дрини их радост срете,
Оставише аманете.

Бојовића Петра пушка
Беше права сабља мушка.
Са Путником Радомиром
Начинише јуриш, силом.
На том путу неизвесном
И Живојин пође свесно.
Придружи се њима Степа
За слободу нашег света.

На Солунском фронту тада српски живаљ много страда;
Глад и болест – исписаху тужну повест.

ШЕСТИ УЧЕНИК (стихови Јована Јовановића Змаја)

Ти гробови,
Стари, нови,
Они сјају
Сваком нараштају –
Кад се умље у прошлост удуби
У тамнини да се не изгуби;
Кад се пустиш у давнине свете
У давнине и свете и клете,
Да ти мисо пута не помете.

Море поста гробље светих,
Рана болна, усуд клети.
Зарад мира, светског, нашег
Живот даде отац, деда
Не слутећи да њих тада
Историја с неба гледа.

СЕДМИ УЧЕНИК (стихови Милана Ракића)

Данас нама кажу, деци овог века,
Да смо недостојни историје наше,
Да нас захватила западњачка река,
И да нам се душе опасности плаше.

СВИ ЗАЈЕДНО (ове стихове осмислили су ученици)

Зато данас дајмо омаж
Онима који су нама дали
Наду, веру, част, слободу
Како би нам дани сјали!

Главни део првог часа (30– 35 минута)

Ученици су се претходно припремили за рад по групама према својим афинитетима. Групе су састављене тако да подразумевају учешће ученика оба разреда. Старији ученици су постављени као координатори (вође) групе, а излажу сви. Ученици седмог разреда излажу чињенице којима они располажу, а ученици трећег разреда се надовезују на њих и допуњавају њихово истраживање. Свака група има ограничено време излагања (око 3–4 минута). Сваки ученик узима учешће у оквиру групе по договору. После излагања, све групе коментаришу излагања.

Прва група: Први светски рат (узрок, ток и последице Великог рата)

Друга група: Хемијско оружје у Првом светском рату (и остале врсте наоружања)

Трећа група: Епидемија пегавог тифуса

Четврта група: Хероине и деца хероји у Првом светском рату

Пета група: Познати књижевници – учесници голготе (са освртом на краћу биографију Милутина Бојића)

Прва група: Први светски рат (узрок, ток и последице Великог рата)

Непосредни повод за избјање Првог светског рата био је Сарајевски атентат. Гаврило Принцип је на Видовдан 1914. године пуцао на аустријског надвојводу Франца Фердинанда и његову супругу. У другој години рата, не желећи да се преда, српска војска се повукла преко Албаније. Евакуисани су на Крф, а након излечења поново регрутовани на фронт. Рат је завршен 11. 11. 1918. године капитулацијом Немачке и Аустроугарске.

Албанска голгота је најтрагичнији моменат у српској историји. Тада се српска војска са делом цивила повлачила преко Албаније до обала мора. Са албанске обале војска је евакуисана на Крф, а одатле након груписања снага, пребачени су на Солунски фронт.

Солунски фронт је настао као покушај савезника да помогну Србији. Фронт се простирао од албанске обале Јадранског мора до реке Струме. Великом савезничком офанзивом 1918. године Србија је ослобођена. Наш песник Милутин Бојић није дочекао коначну победу.

(Географска карта – борбена линија Солунског фронта)

(Албанска голгота – правци којима су се Срби повлачили према Крфу)

Друга група: Хемијско оружје у Првом светском рату (и остале врсте наоружања)

Бојни отров је Хашком конвенцијом 1899. године забрањен за употребу у ратне сврхе. Договор су први прекршили Французи, али напад није имао смртне последице. Први смртоносни напад извели су Немци код белгијског града Ипра, где је хлором отровано 16.000 француских војника. Овај гас војници су удисали при чему су им се плућа пунила течномшћу, а након чега су им пуцали крвни судови, те настаје гушење и смрт. Војници су користили чарапе натопљене урином ради неутрализације хлора. Године 1917. поново код града Ипра, први пут је употребљен бојни отров иперит ($C_4H_8Cl_2S$ – безбојан кад је чист, иначе варира од бледожуте до тамносмеђе боје, има слаб мирис белог лука, токсичан и штетан по животну околину), популарно назван као *пликавац*, који ствара велике пликове и опекотине на кожи и слузокожи. У Првом светском рату употребљено је више од 50.000 тона бојног отрова. Око 1.200.000 људи је било затровано, а више од 85.000 људи је умрло од тровања гасом.

Од осталог наоружања најпопуларнији је био митраљез *максим*, који је за минут испаливао од 450 до 600 метака и зато постоји изрека *Луна као максим по дивизији*. Веома популарна је била и *Дебела Берта* – немачка хаубица од 48 тона која је добила име по супрузи Густава Крупа и могла је да испалије гранате од једне тоне на 15 км раздаљине. Немци су имали 13 мегатопова.

(Дебела Берта – тешка немачка хаубица)

Трећа група: Епидемија пегавог тифуса

Епидемија пегавца у Србији 1914–1915. била је једна од најтежих инфективних болести епидемијског карактера која се јавила као последица лоших друштвених и економских прилика и ванредног стања, изазваног ратним условима у којима се Србија нашла у првим годинама Великог рата. Процењује се да је умрло више од 150.000 лица.

На појаву епидемије, поред ратних дејстава, непрестане миграције становништва и лоших хигијенских и економских прилика у земљи, утицао је и велики број заражених аустријских војника, међу којима се болест прво и појавила.

Без обзира на чињеницу да су заробљени Аустријанци значајно допринели ширењу вашљивости са узрочницима пегавца и рекуренса, треба имати у виду и то, да су и без постојања епидемија пегавца и вашљивости тела, у Србији постојала подручја (ендемска жаришта) у којима је у виду рецидива владао пегавец, познат и као Брил–Зинсерова болест. Зато се Брил–Зинсерова болест сматра једним од битних фактора за очување узрочника пегавца у међуепидемијском периоду у Краљевини Србији.

Епидемија пегавца или пегатифус (*Typhus exanthematicus*), тешка је, акутна, генерализована, инфективна болест, која се карактерише дуготрајном температуром, главобољом, поремећајем стања свести, полиморфним осипом и наглим смањењем температуре у трећој недељи болести.

Узрочник болести је бактерија из групе рикеција (*Rickettsia prowazeki*), названа по америчком истраживачу Хауарду Тејлору Рикетсу, и аустријском лекару Станиславу фон Провазеку, који су умрли од пегавца у току истраживања његове етиологије.

Са Првим светским ратом повезана је и биљка Наталијина рамонда. Дан примирја у [Првом светском рату](#) је државни празник у [Републици Србији](#) који се обележава [11. новембра](#). Овај датум подсећа на дан када су, 11. новембра [1918.](#) године у железничком вагону у [Компијену](#), [Силе Антанте](#) потписале примирје са Немачком и тиме окончале Први светски рат. Као главни мотив за амблем овог празника користи се цвет [Наталијине рамонде](#), угрожена врста у Србији. Овај цвет је у ботаници познат и као цвет феникс. Осим овог, у амблему се појављује и мотив траке [Албанске споменице](#), која се налази изнад цвета. Препорука је да се овај амблем носи на реверу у недељи која претходи празнику, као и на сам дан празника.

Четврта група: Хероине и деца хероји у Првом светском рату

О храбрости жена у Првом светском рату извештава француски књижевник и новинар Анри Барби, који је са српском војском и сам преживао албанску голготу. Наше хероине, жене учеснице Великог рата су Софија Јовановић, наредник српске војске 1912–1918. (13 пута одликована). Друга је Ленка Рабасовић, трећа Милунка Савић, српска хероина наредник, 9 пута

рањавана, носилац највише одликовања у историји ратовања (жене). Ту је и Славка Томић – наредник Војске Краљевине Србије.

Српкињама су се придружиле и хероине из других земаља: Марија Фјодоров Назиболд – прва жена лекар у Србији, вероватно и на Балкану. Друга, Елси Инглис – шкотска лекарка и прва жена која је добила највише српско одликовање „Орден белог орла”. Трећа је Кетрин Стјуарт Макфејл – хирург из Шкотске; основала је прво педијатријско одељење у Београду. Флора Сандс – британска болничарка, а касније и једина жена официр српске војске у Првом светском рату; одликована је са 7 медаља.

Најпознатији дечак у униформи је Момчило Гаврић, који са 8 година постаје ратник. Учесник је Колубарске битке, Албанске голготе, рањен на Кајмакчалану, учествовао је у пробоју Солунског фронта и са 12 година постаје најмлађи наредник на свету. Пошто је остао сироче, прикључио се српској војсци и зато су га прозвали *српским витезом*.

(Момчило Гаврић)

Пега група: Познати књижевници – учесници голготе (са освртом на краћу биографију Милутина Бојића)

Албанску голготу је преживео и велики број политичких првака и професора универзитета. Међу њима су и наши истакнути писци: Бранислав Нушић, Станислав Винавер, Милутин Бојић, Владислав Петковић Дис, Вељко Петровић, Сима Пандуровић.

Милутин Бојић је рођен 1892. године у Београду. Био је учесник балканских ратова 1912. и 1913. године, као и Првог светског рата. Дрину „Урошева женидба”, коју је пренео преко Албаније 1915. године штампао је на Крфу, а збирку песама „Песме бола и поноса” објавио је у Солуну. Из ове збирке је и песма „Плава гробница”, посвећена страдању српских ратника. И сам песник лично је гледао како савезнички бродови одвозе гомиле лешева, које потом уз звуке војничких труба спуштају у море. Дана 8. новембра 1917. године Милутин Бојић је преминуо у Солуну у болници. Сахрањен је на војном гробљу на Зејтинлику. Опроштајни говор на сахрани је читао књижевник Иво Ћипико. Крајем лета 1922. године пренесени су посмртни остаци Милутина Бојића у Београд, где је сахрањен у породичној гробници на Новом гробљу. Поред тога што је био српски песник, био је и драмски писац, књижевни критичар и позоришни рецензент. Издао је још и следећа дела: „Краљева јесен”, „Госпођа Олга”, „Деспотова круна”, „Ланци”, спев „Каин”.

(Милутин Бојић и Станислав Винавер)

Завршни део првог часа (5–10 минута)

Након истраживачких задатака, ученици се сада мешају и деле у 6 нових група. Наставнице им деле нове истраживачке задатке који су конкретно везани за анализе двеју песама.

На самом крају првог часа ученици трећег разреда, с обзиром на то да су из музичке школе, изводе нумеру из филма „Где цвета лимун жут”, заправо

српску традиционалну песму из Првог светског рата коју пева војник на Крфу, након суровог повлачења преко Албаније. Три ученице изводе нумеру, док један ученик прати на клавиру, а други на гитари.

Наставнице препоручују ученицима да погледају истоимени документарни филм.

ДРУГИ ЧАС

Уводни део другог часа (5–10 минута)

Наставнице презентују на видео-биму звучни запис у којем стихове говори Бранислав Цига Јеринић. Док глумац рецитије стихове, у позадини, на видео-биму, смењују се слике острва Вида, Крфа, маузолеја, Зејтинлика, Јонског мора – плаве гробнице. Ученици тако стичу и акустички и визуелни доживљај песме. После приказа, ученици износе своја осећања и размишљења: туга, очај, бес, немоћ. Неки ученици исказују своје импресије присећајући се обиласка самог острва са својим родитељима, као и Зејтинлика.

Главни део другог часа (30–35 минута)

Прва група (ученици основне школе):

Милутин Бојић – „Плава гробница”

1. Шта је песника инспирасало да напише ову песму?
2. Наведите осећања која изражава лирски субјект и објасните на који начин то чини.
3. Одредите композицију песме, врсту строфе, врсту стиха и врсту риме.
4. Дефинишите тему песме.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Повлачећи се преко Албаније, односно на „Острво змија”, како су га Грци звали, српски војници се искрцавају 21. 01. 1916. године и тешко су оболели од тифуса, дизентерије, упале плућа. Првих дана умирало је по 300 људи дневно, а како није било места за сахрану, они су бацани у море, без опела и сахране.

Ова „плава гробница” за песника представља језиви чин тешког страдања, али и вечне славе, часне борбе за своју земљу, породицу, лично достојанство. Они који су умрли за ове идеале треба да буду поштовани попут светаца, јер је њихова смрт часна, па је и место смрти свето.

Песма је подељена у три целине, распоређене у 14 строфа, где 1. и 3. целина говоре о прошлости, а 2. целина о будућности. Стих: „Стојте, галије царске!” јавља се три пута, на почетку 6. строфе, 10. и 14. строфе и изазива осећање поноса, узвишен тон је попут оде или химне. Наговештава част и

страхоту смрти, а нас упозорава да пред онима који су под њом поклекли треба да будемо понизни.

Последња строфа дата је као сажетак. Песма има 14 строфа (катрена), а стихови су са по 7, 12 и 14 слогова (седмерци, дванаестерци и четрнаестерци), а рима је укрштена. Четрнаестерачке строфе имају заједнички полустих првог стиха „Стојте, галије царске!” (рефренска функција). А прва строфа једнака је последњој. Наставник ово записује на табли, као и тему песме коју ученици дефинишу самостално. Тема: Опело погинулим ратницима, који су сахрањени у Јонском мору за време Првог светског рата.

Друга група (ученици основне школе):

Милутин Бојић – „Плава гробница”

1. Протумачите којим се редоследом јављају песничке целине и објасните какво се значење на тај начин постиже.
2. Запазите мотив којим лирски субјекат оживљава прошлост и протумачите његову симболику.
3. Уочите мотив којим песник наглашава будућност и протумачите његову симболику.
4. Докажите да је мир у песми привидан и објасните разлоге те привидности.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Три су поетске целине у песми: преплитање прошлости и будућности.

Прва поетска целина позива на тишину и одавање поште минутом ћутања. Песник одаје пошту погинулима у Првом светском рату. Назива их „прометејима наде” и „апостолима јада”, јер нису сахрањени уз опело и службу уз испраћај најмилијих, већ бачени у море. Због тога њихове душе лутају околу тражећи пут у царство небеско. Лирски субјект исказује поштовање, патриотску и личну љубав и тугу за умрлим ратницима који леже један до другог, као браћа, међу алгама и уснулим шкољкама далеко од отаџбине.

Друга песничка целина је окренута будућности у којој ће страдање и гробови бити светла тачка, понос и подстицај за наредне генерације којима ће у аманет остати слобода и отаџбина. Зато песник тражи да се не забораве преци који су оставили своје животе као темељ живота будућних генерација.

Трећа целина поново нас враћа у „плаву гробницу”, борбу против силе и неправде. Опело је без речи и суза и уздаха, а у души се сједињују „тиха молитва” и „бојни зов добоша далеких”. Ово море је јединствена гробница какву ни небо, ни свет видели никада нису, па је и опело свечано и несвакидашње.

Мир је привидан, јер у домовини, тамо далеко одавде, чује се хук борбеног покрета, а док овде над овом гробницом наших дедова господари смртна тишина, у отаџбини наследници стварају историју.

Трећа група (ученици основне школе):

Милутин Бојић – „Плава гробница”

1. Објасните симболику мора, галије и лађара у песми.
2. Уочите боје које доминирају у песми.
3. Запазите глаголске облике у стиховима и протумачите њихову естетску улогу у песми.
4. На који начин мотиви природе учествују у исказивању емоција?

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Море је овде симбол велике трагедије и „гробница” која је са мотивима „поноћи” и „савести” хладна и мрачна, јер сву ту хладноћу очекујемо на дну мора. У 11. строфи мотив воде замењен је мотивом ватре, лаве и узавреле крви. Над „плавом гробницом” више не лебде само туга и бол због великих губитака, већ се буди и нада и уверење да ће победа бити извојевана и коначна. Лирски субјекат преузима улогу свештеника и држи опело одајући пошту умрлима, а овим чином спашава душе умрлих како би пронашле свој мир. Лирски субјект води замишљени дијалог са царским галијама, захтевајући да утрну буктиње, да хујно веслање престане, да галије након опела нечујно отплове у ноћ. Сада овај захтев не представља више израз жеље за одавањем поште мртвима, већ жеља да кроз тишину мртви чују хук борбене лаве.

Боје су суморне тамне, „крне трубе”, „плава гробница”, мада плава боја може означавати и наду, слободу, ширину небеску. Црна боја, жал и туга и поштовање према онима који су животе дали.

Доминирају презент, који нам приближава овај трагичан догађај и императив као инсистирање на тишини како би се у миру одржало опело и одала почаст херојима.

Лирски субјекат види шта се дешава: небом пролази „уморним летом”, сударање таласа на пучини, ту где су посмртни остаци умрлих. Лирски субјекат нам скреће пажњу да чак и море исказује поштовање према мртвима. Мирно је над овом гробницом „да не руши вечни покој палих чета”.

Четврта група (ученици основне школе):

Милутин Бојић – „Плава гробница”

1. Одредите књижевни род и врсту.
2. Уочите стилска средства.
3. Издвојите најдоминантније мотиве у песми.
4. Издвојите поруке песме и образложите их.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

Књижевни род је лирика, а књижевна врста је родољубива песма. (Наставник ове податке записује на табли.)

Стилска средства у песми су бројна. На самом почетку је апострофа (наставник ученицима представља ову стилску фигуру). Читава песма је у форми обраћања. Има доста епитета (галије царске, крме моћне, тихи ход, језа ноћна, света вода...), метафора (света вода, прометеји наде, апостоли јада). Наставник објашњава мотив прометејства, порекло из грчке митологије. Прометеј је људима дао ватру и тиме разљутио Зевса, који га је казнио тешким мукама, а ово се десило и војницима. Бранећи свој народ, војници су попут Прометеја кажњени тешким животом и мукама. Примењујући знање из Веронауке, ученици објашњавају термин „апостол”. Имамо и поређења („ко наш ум бескрајна”), хипербола („опело како не виде небо јоште”), персонификација („ту где се таласи љубе”, „зрак месеца шета”), контраст (мотив воде је замењен мотивом ватре „узавреле крви”), ономатопеја („хујно веслање”).

Најдоминантнији мотиви су: поштовање, дивљење, пожртвованост, туга, бол, смрт, нада, понос, борбеност, гордост (пркос српског народа), вера, храброст, тишина, света вода....

Идеју и поенту откривамо у последњој строфи, јер је она као сажетак песме. Ученици дефинишу поруку уз помоћ наставника Порука: Песник ће својом молитвом затражити рајско царство за све недужне и трагично преминуле.

(Поруку записује наставник на табли.)

Пета група (ученици средње школе):

1. Изражајно читање песме „Плава гробница” Ивана В. Лалића
2. Наведите сличности ове две песме.
3. У чему се разликује песма Ивана В. Лалића од песме Милутина Бојића?
4. Окарактеришите лексику, стихове и строфе.

Предвиђени (могући) одговори ученика:

(Ученик изражајно чита песму.)

Обе песме говоре о судбини ратника у Првом светском рату.

Милутин Бојић је био сведок, учесник Првог светског рата. Иван В. Лалић је ову песму написао после 70 година од завршетка Првог светског рата. Код њега видимо перспективу догађаја и разматрања идеала из песме Милутина Бојића. За Бојића су они који се жртвују, односно ратници, апостоли и прометеји. Лалић сматра да се ти идеали нису остварили, јер ратници и даље гину. Бојић је држао опело часно, а код Лалића је то опело као туристичко место где туристи ваде сендвиче и проводе се. Бојићева плава гробница је место страдања, док је Лалићева плава гробница туристичка дестинација. Код Бојића се јављају Сизиф и Тантал као симболи мученика (за које знамо да нису остварили своје идеале). Даље, лирски субјекат у Бојићевој песми опело држи у доба ноћне језе, јасно и гласно, док Лалићев лирски субјекат опело држи у подне шапућући. Интересантан је мотив смрти: за Бојића је смрт високи чин, док је код Лалића саставни део живота.

Лалићева песма је конструисана тако што позајмљује прве стихове од Бојића, а затим следе стихови којима Лалић коментарише; на пример:

„Стојте, галије царске! Спутајте моћне крме,
Газите тихим ходом!

Опело неко шапћем у подне пуно срме
Истопљене над водом.”

„Стојте, галије царске! / И ви глисери бучни
Возите с пола гаса.
Мисао једну горку хоћу да разобручим,
Макар у пола гласа.”

Бојић користи лексику која не припада узвишеном Бојићевом стилу (камера, турист, глисер...)

Шеста група (ученици средње школе):

1. Саставите неколико питања о овим песмама која бисте прокоментарисали са осталим групама.

Могући одговори ученика:

Која песма има химнички тон? Са ким заправо Иван В. Лалић води дијалог у својој песми? Коју лексику (речи) боље разумемо? Која вам се песма више допала и зашто?

Завршни део другог часа (5–10 минута)

Још једном треба истаћи циљ часа: Заједно долазимо до закључка да ће жртве оних који су сахрањени у „плавој гробници” зрачити кроз векове, а будућим нараштајима биће узор. Страдање народа је „страшна тајна епопеја”, она је попут бајке и остаће вечно упамћена преносећи се с колена на колена. У тој бајци ће будуће генерације наћи своје корифеје (узоре, идоле) који ће их бодрити дајући им снагу. Јонско море је остало света вода и сведочанство прометејског страдања једног народа.

Такође, наставнице истичу важност тимског учења међу вршњацима, али оваквим часовима наглашавају и важност корелације међу предметима, као и важност учења ученика млађих разреда уз подршку ученика старијих разреда.

Наставнице најваљују трећи час уз примену дигиталних алата.

ТРЕЋИ ЧАС

Уводни део трећег часа (5–10 минута)

Наставнице најваљују трећи час уз примену дигиталних алата. Трећи час предвиђен је за квизове и асоцијације и има функцију да ученици покажу своја

сазнања. Ученици се деле у групе по личним изборима (ово је добро јер су се ученици кроз два часа и упознали), уз нагласак да у групама треба да буду и ученици седмог и ученици трећег разреда.

Главни део трећег часа (30–35 минута)

1. Power Point квиз (у прилогу)
2. Kahoot квиз (квиз је код наставника, код за квиз даје се на часу)
3. Гугл квиз: <https://forms.gle/73KiRDK78CnW2Gth9>
4. Power Point Аспцијација 1 (у прилогу)

Кретање	Бели	Животиња	Густина
Ветар	Пипци	Звоно	Промили
Трење ваздуха	Црвени	Жарне ћелије	Особина воде
Површина	Гребен	Провидна	Степен сланости
А: ТАЛАС	Б: КОРАЛИ	В: МЕДУЗА	Г: СЛАНИТЕТ

Коначно решење: МОРЕ

5. Power Point Аспцијација 1 (у прилогу)

Максим	Маузолеј	Урошева женидба	Рима
Империј	Јонско море	Солунска болница	Рефрен
Пегави тифус	Крф	Песме бола и поноса	Стих
Солунски фронт	Острво	Песник	Строфа
А: ПРВИ СВЕТСКИ РАТ	Б: ВИДО	В: МИЛУТИН БОЈИЋ	Г: ПЕСМА

Коначно решење: ПЛАВА ГРОБНИЦА

Завршни део трећег часа (5–10 минута)

На самом крају, наставнице похваљују рад ученика и бележе формативне оцене. Ученицима деле евалуациони стикер на којем ученици оцењују колико су научили и колико су задовољни својим анагажовањем и оваквим начином рада и сазнавања.

Изглед евалуационог стикера:

Процените себе, час и предаваче. Заокружите оцену коју сматрате тачном.	
1. На овом часу стекао/ла сам знања:	
1 2 3 4 5	
2. На овом часу активно сам учествовао/ла:	
1 2 3 4 5	
3. Допало ми се учење са другим (седмим/трећим) разредом:	1 2
3 4 5	
4. Оцена за предаваче:	
1 2 3 4 5	

Домаћи задатак: Наставнице упућују ученике да код куће сви погледају документарни филм „Србија у Великом рату“ и науче стихове по избору напамет из било које песме. Ученици који раде по ИОП-у 1 покушаће да илуструју песму „Плаву гробница“, а ученици који раде по ИОП-у 3 имају задатак да напишу есеј на тему: „Плава гробница“ – спој прошлости, садашњости и будућности.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

<p style="text-align: center;">Плава гробница Милутин Бојић (1892–1917)</p> <p>Тема: Опело погинулим ратницима који су сахрањени у Јонском мору. Лирски субјект: песник Стилске фигуре: апострофа, контраст, епитети, поређење, персонификација, метафора, ономатопеја Версификација: 14 строфа, стих: 7, 12 и 14 слогова, рима је укрштена Мотиви: поштовање, дивљење, пожртвованост, туга, бол, смрт, понос, борбеност, гордост, нада. Књижевни род: лирика Књижевна врста: родољубива (патриотска) песма „Стојте, галије царске! У име свесне поште Клизите тихим ходом. Опело држим како не виде небо јоште Над овом светом водом!” Порука: Песник ће својом молитвом затражити рајско царство за све недужне и трагично преминуле.</p>
--

**Плава гробница
Иван В. Лалић
(1931–1996)**

Песник, есејиста, преводацац
Неосимболиста
Песничка надахнућа тражи у историји и литератури.

Сличности и разлике између две песме
Прошлост, садашњост, будућност „плаве гробнице“: историјски догађај,
плава гробница као вечити споменик, узори, идеали...

Напомена: Припрема за огледни трочас наслања се на методичку припрему Милене Милошевић *Интерпретација песме „Плава гробница“ Милутина Бојића* која је објављена у Школском часу 2019. године. Наставнице Милена Милошевић и Марија Запутил имале су на уму да сопствени наставнички рад искуством и праксом може да се надограђује, што значи да наставник мења своје методичке приступе у раду током времена у односу на ученике и ученичке афинитете. Такође, овде је врло важно да се нагласи повезаност између основне и средње школе (на вертикалну унутарпредметну корелацију), односно да ученици различитих разреда могу да учествују на истом часу и да уче једни од других.

Прилози (доступни у електронској верзији)

1. Квиз
2. Асоцијација 1
3. Асоцијација 2

Литература за ученике

1. Гордана Влаховић, Јагош Влаховић (2020). *Читанка, Српски језик и књижевност за седми разред основне школе*. Београд: Едука
2. Љиљана Бајић, Зона Мркаљ, Миодрaг Павловић (2020). *Читанка. Српски језик и књижевност за трећи разред гимназије*. Београд: Клет
3. Извори са Wikipedia: о Милутину Бојићу, о Ивану В. Лалићу, о Првом светском рату, о херојима из Првог светског рата, о пeгавом тифусу, хемијском оружју.

Литература за наставнике

1. Гордана Влаховић, Јагош Влаховић (2020). *Читанка, Српски језик и књижевност за седми разред основне школе*. Београд: Едука
2. Зона Мркаљ, Зорица Несторовић (2020). *Плетисанка. Читанка за седми разред основне школе*. Београд: Клетт.
3. Јелена Журић, Јелена Ангеловски, Драгана Цуцућ (2020). *Српски језик и књижевност 7, радна свеска*. Београд: Едука
4. Љиљана Бајић, Зона Мркаљ, Миодрог Павловић (2020). *Читанка. Српски језик и књижевност за трећи разред гимназије*. Београд: Клет
5. Љиљана Николић и Босилка Милић (2007). *Читанка за трећи разред средње школе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
6. Милена Милошевић (2019). *Интерпретација песме „Плава гробница“ Милутина Бојића*. У: Школски час, број 3–4, стр. 4–59.
7. Милија Николић (1988). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
8. Наташа Станковић Шошо (2010). *Мали речник књижевних термина за основну школу*. Београд: Нови Логос
9. Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајцић (2020). *Уметност речи, Читанка за седми разред основне школе*. Београд: Нов Логос
10. Павле Ивић (2003). *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*. Нови Сад: Змај
11. Симеон Маринковић (1995). *Методика наставе књижевности*. Београд: Креативни центар
12. <https://www.youtube.com/watch?v=AFCaImTwZKM>

DRUGO MESTO

SELMA KARTALOVIĆ

Master profesor srpskog jezika i književnosti

METODIČKA PRIPREMA

„Podne“ Jovan Dučić

Škola (označiti tip škole; ne navodite naziv konkretne škole)	Osnovna škola
Razred:	7. razred
Tema:	„Podne“, Jovan Dučić
Cilj/ciljevi časa:	Učenici će samostalno moći da čitaju, tumače i analiziraju pesmu Jovana Dučića, da odrede vrstu pesme, stih , slog i rimu... Učenici će samostalno moći da odrede stilske figure i razumeju njihovu ulogu u književnoumetničkom tekstu, kao i motive i pesničke slike koje su uočili.
Zadaci:	Obrazovni zadaci: <ul style="list-style-type: none">• Proširivanje znanja o poeziji Jovana Dučića;• Usvajanje osnovnih i pomoćnih motiva u poeziji Dučića;• Uočavanje strukture pesme, stiha, rime...• Uočavanje motiva u pesmi „Podne“;• Proširivanje prethodno stečenih znanja o pojmu lirski pesma, strofa...• Proširivanje znanja o opisnim (deskriptivnim) pesmama;• Izdvajanje dominantnog raspoloženja i osećanja koje vlada u pesmi „Podne“;• Uočavanje pesničkih slika u pesmi „Podne“. Funkcionalni zadaci:

	<ul style="list-style-type: none"> • Osposobljavanje učenika za samostalno čitanje i tumačenje pesme „Podne“, Jovana Dučića; • Osposobljavanje učenika za izdvajanje dominantnih motiva, teme i poruka pesme „Podne“; • Osposobljavanje učenika za uočavanje strukture pesme, ritma, sloga i rime pesme; • Osposobljavanje učenika da sva svoja zapažanja u pesmi jezički oblikuju i konkretno izraze; <p>Vaspitni zadaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podsticanje ljubavi prema poeziji Jovana Dučića; • Podsticanje učenika da razumeju i dožive dominantno osećanje u pesmi „Podne“; • Podsticanje interesovanja učenika za čitanje, razmišljanje i razumevanje deskriptivne poezije; • Podsticanje učenika da uživaju u lepotama prirode i da je doživljavaju kao neiscrpni izvor inspiracije.
Nastavni predmeti:	Srpski jezik i književnost
Sadržaj nastavnog predmeta / Nastavnih predmeta koji se obrađuju:	Osnovne karakteristike elemenata pesme. Uočavanje strukture pesme, rime, sloga i stiha. Proširivanje znanja o opisnim (deskriptivnim) pesmama. Osnovna znanja kako odrediti pesničke slike u nastavnoj jedinici.
Metode / strategije:	Dijaloška, monološka, demonstrativna, ilustrativna...
Oblici rada:	Frontalni rad, individualni rad
Neophodni materijali i sredstva:	Čitanka, sveska, tabla, laptop, PP prezentacija, projektor...
Period realizacije (efektivno trajanje i period realizacije):	1 školski čas
Mesto realizacije:	Učionica, nastava u prirodi
Realizator/i (navesti profesionalne uloge, ne imena):	Nastavnik

Očekivani ishodi (šta bi svi učenici trebalo da nauče; šta će većina učenika naučiti; šta će neki učenici naučiti)	Ključne aktivnosti učenja (šta rade učenici)	Aktivnosti nastavnika	Način vrednovanja procesa i produkata učenja
<p>Učenici će samostalno moći da čitaju, tumače i analiziraju pesmu Jovana Dučića, da odrede vrstu pesme, stih, slog, ritam i rimu pesme „Podne“.</p> <p>Učenici će samostalno moći da odrede stilske figure i razumeju njihovu ulogu u književnoumetničkom tekstu, kao i motive i pesničke slike koje su uočili.</p>	<p>Učenici prate kratku prezentaciju nastavne jedinice „Podne“, Jovan Dučić;</p> <p>Učenici posmatraju vizuelnu prezentaciju, uočavaju i komentarišu njima zanimljive pojmove;</p> <p>Učenici daju predloge, mišljenja i iznose zaključke u vezi sa pesmom;</p> <p>Uočavaju pesničke slike, određuju i analiziraju pesmu.</p>	<p>Nastavnica prati rad učenika, podstiče ih i daje im uputstva i objašnjenja za rad; Nastavnica ističe ključne pojmove i daje potpunu i razumljivu povratnu informaciju učenicima o njihovom radu;</p>	<p>Nastavnica kontinuirano i objektivno prati aktivnost učenika;</p> <p>Nastavnica obraća pažnju na postignuća učenika, njihovu angažovanost i aktivnost na času;</p> <p>Nastavnica podržava i ohrabruje učenike za rad, kratkim pohvalama;</p>

<p>Međupredmetne kompetencije koje se razvijaju planiranim aktivnostima (označiti relevantne)</p>	<p>1) kompetencije za (celoživotno) učenje;</p> <p>2) odgovorno učešće u demokratskom društvu;</p> <p>3) estetička kompetencija;</p> <p>4) komunikacija;</p> <p>5) odgovoran odnos prema okolini;</p> <p>6) odgovoran odnos prema zdravlju;</p> <p>7) preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu (i preduzetnička kompetencija);</p> <p>8) rad sa podacima i informacijama;</p> <p>9) rešavanje problema;</p> <p>10) saradnja;</p> <p>11) digitalna kompetencija.</p>
--	---

Nastavnica je gorepomenutu nastavnu jedinicu realizovala prema etapama za čas književnosti. Sve etape su teorijski definisane, a nastavna jedinica je odrađena u skladu sa njima. U okviru svake etape nastavnica je predvidela i vremenski organizovala redosled aktivnosti. Takođe, nastavnica je, kao što se može videti u metodičkoj pripremi koristila produkte učeničkih aktivnosti, poput PP prezentacije, laptopa i različitih vizuelnih fotografija koje su vidljive na prezentaciji, ali i audio melodije koju je nastavnica puštala učenicima, u cilju što boljeg doživljaja pesme. Nastavnica je isplanirala da tok nastave, odnosno učenja ide redosledom etapa časa - počevši od prve etape (emocionalno-intelektualne pripreme) u kojoj nastavnica želi da na samom početku zainteresuje učenike, ali i da ih intelektualno i, ne manje bitno emocionalno pripremi za čas. Nastavnica smatra da je ova etapa časa od izuzetnog značaja i od nje, na samom početku zavisi i koliko će učenici biti uključeni u tok časa, ali i koliko će im držati pažnju. Ono što je nastavnica želela

da postigne ovom etapom časa jeste da učenike postepeno uvede u nastavnu jedinicu koju će obrađivati i da ih motivaciono pripremi za rad iste. Nastavnica se trudi da stvori pozitivnu atmosferu za rad, jer smatra da je kvalitet fizičkog okruženja u kome učenici žive, rade i uče vrlo bitan. Ako uzmemo u obzir socijalno okruženje (koje se, kako smatra Anderson (Anderson, 2013: 51) sastoji od međusobnih odnosa učenika, i odnosa između učenika i nastavnika) mi nastavnici, ali i učenici trebalo bi da poradimo na istim. Anderson za sazajno okruženje smatra da je u najvećoj meri određeno očekivanjima u pogledu učeničkih postignuća i razlikama među učenicima u pogledu njihovih početnih znanja i veština, zbog toga treba proširiti osnovna znanja i veštine.

Ako se vratimo na temu metodičke pripreme za čas, videćemo da nastavnica potencira da se uvek kreće od osnovnih znanja, stoga ističući vezu između čoveka i prirode na početku, nastavnica šalje poruku da ništa ne bi trebalo da se podrazumeva. Potrebno je uvek učiti i proširivati svoja znanja, jer nisu svi učenici istih intelektualnih i kognitivnih sposobnosti i nikad ne znamo koliko učenici znaju ili ne znaju dok to ne proverimo. S drugom etapom časa (*Najava nastavne jedinice*), ako bolje pogledamo možemo povezati i prvi nivo kognitivnog procesa prema *Blumovoj taksonomiji (ZAPAMTI)*. Ako se prisetimo postojećeg znanja o *Blumovoj taksonomiji* videćemo da je prvi nivo, odnosno povlačenje podataka iz memorije u neposrednoj korelaciji sa našom etapom časa. Nastavnica upravo u ovoj etapi časa povlači postojeća učenička znanja gorenavedenim pitanjima (*Šta znate o Jovanu Dučiću iz prethodnih razreda?*). Opis procesa učenja učenika nastavnica sprovodi prema etapama časa, ali ako dublje pogledamo vidimo da su gorenavedene etape i te kako u korelaciji sa nivoima *Blumove taksonomije*. Razumevanje onoga što je naučeno (*drugi nivo Blumove taksonomije*) nastavnica predstavlja kroz učeničku interpretaciju i analizu pesme... Ako gorepomenute etape časa uporedimo sa ovim trima etapama (*Uvodni deo, Glavni deo, Završni deo*) naša metodička priprema časa bi izgledala ovako:

Uvodni deo časa bi podrazumevao našu *Emocionalno-intelektualnu pripremu* i sve ono što je zapisano u njoj, a što ćemo videti u nastavku:

<p>Emocionalno-intelektualna priprema</p>	<p>Nastavnica pozdravlja učenike, upisuje čas i odsutne učenike. Potom, na prezentaciji prikazuje pejzaže ogrejane suncem, kao i prirodne lepote, šume, mora, livade... Zatim pita učenike: <i>U kom prostoru od ovih biste vi voleli da se nađete - na moru, u planini, na reci? Šta vas to privlači u baš te predele, zašto vas to opušta?</i></p> <p>Nastavnica govori o vezi između čoveka i prirode - da je to nešto što je potvrđeno u brojnim pesmama, putopisima, u kojima se govori o lepoti pejzaža. <i>Naime, priroda je velika inspiracija, ne samo piscima, već i muzičarima, likovnim umetnicima,</i> ističe nastavnica.</p>
<p>U glavnom delu časa, nastavnica kroz sledeće etape (<i>Najava nastavne jedinice, Zapis nastavne jedinice, Izražajno čitanje, Analitičko-sintetički razgovor o pesmi, Saopštavanje istraživačkih zadataka, Analiza (interpretacija) pesme</i> sa učenicima obrađuje nastavnu jedinicu. To možemo videti u nastavku:</p>	

<p>Najava nastavne jedinice</p>	<p>Danas ćemo čitati jednu deskriptivnu (opisnu) pesmu „Podne“ od Jovana Dučića, razgovaraćemo o njoj i pokušati da otkrijemo, šta je to navelo pesnika da napiše ovu pesmu, i da svoja osećanja izrazi baš na ovakav način. Govorim učenicima da bi bilo lepo da na ovom času saznamo nešto o Jovanu Dučiću. Sa Jovanom Dučićem smo se upoznali u petom i šestom razredu. <i>Da li se sećate koje dve pesme smo tada obrađivali?</i> Učenici odgovaraju da smo u petom obrađivali pesmu „Polje“, a u šestom pesmu „Selo“.</p>
--	--

	<p>Nastavnica pita učenike: <i>Šta znate o Jovanu Dučiću iz prethodnih razreda.</i> Učenici govore najosnovnije podatke o životu Jovana Dučića koje su naučili u petom i šestom razredu. Nastavnica govori da bi bilo lepo da u cilju proširivanja znanja o Dučiću nauče još neke najvažnije podatke o njemu. <i>Da li znate da je Jovan Dučić bio ambasador Kraljevine SHS i diplomata?</i> Takođe, lepo bi bilo da znate da je bio u krugu diplomata u Prvom svetskom ratu. Pripadao je krugu modernista, Šantiću, Disu, Panduroviću, odnosno pesnicima s početka 20. veka. <i>Da li ste znali da je svoje prozno delo - putopise pisao 40 godina?</i></p>
<p>Zapis nastavne jedinice</p>	<p><i>Zamislite kolika je to ljubav prema književnosti, kada je 40 godina izražavao svoje impresije o krajevima koje je video.</i> Pored proze, nastavnica govori da je Dučić pisao poeziju, filozofske zapise, eseje, putopise...</p> <p>Nastavnica je zapisala naslov današnje nastavne jedinice i govori učenicima da i oni zapišu.</p>
<p>Izražajno čitanje</p>	<p>Nastavnica zatim izražajno čita pesmu, a njeno čitanje prati tiha melodija u pozadini, kako bi učenicima još više približila lepotu ove pesme i pokušala bar na trenutak da oživi prirodu koja se pominje u pesmi. Učenici prate nastavnicu, a ona ih pita: <i>Kakve impresije su se stvorile u vašoj glavi dok sam čitala pesmu? Da li ste zamišljali neki pejzaž? Da li ste mogli bar na trenutak da zamislite sve te predele – ostrvo, ljubičaste gore i planine? Da li ste mogli da osetite, ili bar zamislite taj slan i modar miris proljetnjega mora?</i></p> <p>Nastavnica na prezentaciji prikazuje pejzaže ogrejane suncem, more, planine, stene, reke i govori učenicima:</p>

	<p><i>Hajde da uradimo ovako, sada ću ja još jednom pročitati pesmu, vi nemojte pratiti, zatvorite čitanke i slušajte, pokušajte da doživite pejzaže koje sam odabrala za vas.</i></p>
<p>Analitičko-sintetički razgovor o pesmi</p>	<p>Nastavnica govori učenicima, da pre nego što još jednom pročitaju pesmu svako za sebe, obrate pažnju na nepoznate reči u pesmi. <i>Pogledajte tumačenje nekih nepoznatih reči sa strane.</i> Nakon toga, učenici još jednom čitaju pesmu i obraćaju pažnju na nepoznate reči.</p> <p>Kada su učenici pročitali pesmu još jednom, nastavnica ih pita: <i>Kakva osećanja i raspoloženja budi u vama ova pesma? O čemu ste razmišljali dok ste je slušali ili čitali? Čime vas je dotakla ova pesma?</i></p>
<p>Saopštavanje istraživačkih zadataka</p>	<p>Nakon sumiranja utisaka, učenici odgovaraju na pitanja nastavnice, ističući da im se pesma posebno svidela zbog svih prirodnih lepota. Nastavnica ih pita da li postoje neke nepoznate reči koje im nisu jasne, a da u knjizi nije imalo objašnjenje za njih. Učenici govore da su u knjizi sa strane pronašli tumačenje nepoznatih reči.</p> <p>Nastavnica saopštava istraživačke zadatke učenicima.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pročitajte pesmu i izdvojite pesničke slike. 2. Uočite motive u pesničkim slikama i protumačite njihovu simboliku. 3. Uočite osnovno raspoloženje u pesmi i otkrijte koji ga sve motivi grade. 4. Objasnite kako pesnik preko prirode slika stanje u duši lirskog subjekta.

	<p>5. Zapazite koje osećanje je dominantno u slikama prirode, a koje u duši lirskog subjekta.</p>
<p>Analiza (interpretacija) pesme</p>	<p>Nastavnica govori učenicima da je njihov zadatak bio da izdvoje pesničke slike i motive koji učestvuju u građenju tih slika. <i>Koje pesničke slike ste izvojili i koliko?</i></p> <p>Učenici odgovaraju da u prvoj strofi primećuju pesničku sliku – pejzaž ostrva. Motivi koji grade tu sliku jesu mlado i krupno sunce, motiv šume, obale, čempresi, pored motiva prirode koji je prisutan sve vreme.</p> <p>Nastavnica pita učenike: <i>Šta mislite, zašto pesnik kaže da je sunce mlado i krupno? Kako je on to video? Šta još ovu pesničku sliku čini drugačijom? Miriše li nešto?</i> Učenici odgovaraju da se oseća miris mora koji dopire do nas putem čula. Nastavnica dodaje da je baš to drugačije od ostalih slika, taj miris mora. Potom, pita učenike: <i>Odakle taj miris?</i></p> <p>Učenici odgovaraju da miris dolazi sa pučine i čini tu sliku punijom. Nastavnica: <i>Kako taj miris deluje na pesnika, da li mu on prija, da li ga čini besnim?</i> Učenici odgovaraju da taj miris u pesniku izaziva osećanje zadovoljstva, čini ga srećnim, mirnim i spokojnim. Nastavnica ih zatim pita: <i>Jeste li uspeli da zamislite sve to što je pesnički subjekat u jednom trenutku video pred sobom i to što nam pesnik sugerise kao prvu pesničku sliku?</i> Učenici odgovaraju da jesu, a nastavnica ih pita: <i>Koja je druga pesnička slika koju ste vi uočili? Da li je to nešto što se nadovezuje na prvu pesničku sliku? Zapravo, kojim čulima lirski subjekat doživljava prirodu?</i></p> <p>Učenici odgovaraju da u drugoj strofi pomoću vizuelnog čula možemo da zamislimo ljubičaste gore koje čini mnoštvo motiva. Potom, imamo motiv sunca koje obasjava</p>

gore, ono čini da se one ogledaju u vodi, dok je more mirno i bez pene, samo površina šušti i zapljuskuje stene. Nastavnica onda pita učenike: *Čime se pesnik poslužio, kojim pesničkim sredstvima da bi nam što upečatljivije dočarao celu sliku?* Učenici odgovaraju da se pesnik poslužio stilskim figurama. Nastavnica govori da bi pesnik postigao ovakvu impresivnost, odnosno upečatljivost slike, poslužio se nekim stilskim figurama, pesničkim postupcima koji su poznati u pesničkom zanatu. *Šta mislite, šta je time uradio?* Učenici odgovaraju da je oživeo prirodu oko sebe i u tom trenutku se poslužio personifikacijom, kao stilskim sredstvom kojim se ono što je mrtvo - čini živim. („površina šušti, celiva stene“).

Nastavnica: *Da li možete da osetite tu celu atmosferu, more, stene, površinu koja šušti, taj svod koji se izdiže iznad mora? Hajde da razmislimo: Šta je ono što je drugačije u sledećoj strofi? Pogledajte lepo: Da li ovde ima nešto neobično, nešto drugačije nego u ostalim strofama?* Učenici kažu da je to srebrni galeb koji svetluca nad vodom. Nastavnica ih pita: *Da li možete da zamislite tog galeba? Kako on izgleda? Kako ga vi zamišljate?* Učenici odgovaraju da zamišljaju srebrnog galeba koji leti iznad mora i odozgo posmatra sve. Zbog svoje srebrne boje on svetluca u moru, sija ceo. Nastavnica je potom upitala učenike koje još motive su pronašli. Učenici odgovaraju da primećuju motiv praha, motiv mirisa, mirisa riba i modrog peska.

Nastavnica zatim pita učenike: *Šta je to, po čemu se poslednje dve strofe izdvajaju od prve tri? Govori li lirski subjekat i dalje o prirodi, opisuje li je?* Učenici odgovaraju

da se poslednje dve strofe odnose na osećanja lirskog subjekta, na ono kako se on oseća. Primetili su da se pesnik poistovećuje sa lirskim subjektom. Odnosno, svoja osećanja poredi sa prirodom koja je tiha. („Sve je tako tiho. I u mojoj duši“). Pesnik ovde zapravo nije objektivni posmatrač jer on kroz sebe doživljava ono što vidi u prirodi. Nastavnica sada govori učenicima: *Šta mislite, šta nam pesnik poručuje ovim stihom?*: „I bled obzor što se proteže i puši?“ Učenici odgovaraju da je to osećanje zadovoljstva koje u pesniku raste sve vreme i zbog svega toga što je oko njega. Nastavnica dodaje: *Tako je! Bravo! To je najuzvišeniji moment u celoj pesmi, jer pesnik iskazuje svoja osećanja, odnosno govori nam šta je u njegovoj duši. Posmatrajte tu lepotu poređenja pesnikove duše, odnosno osećanja zadovoljstva zbog dešavanja u prirodi.*

U nastavku, učenici samostalno rade ostale istraživačke zadatke, uz povremenu pomoć nastavnice. Nastavnica sa učenicima analizira poslednju strofu u kojoj pesnik na neki način zaokružuje svoje misli i ono što vidi, ono osećanje mira i ravnoteže. Pesnik je potpuno upio mir prirode, osetio slobodu koju oseća i galeb kad leti. Pesnik nam je iskazao svu svoju mediteransku ljubav prema moru i osećanje koje u njemu budi sećanje na ostrvo. Nastavnica sa učenicima dolazi do zaključa da nas pesma mami svojim vizuelnim, čulnim, taktilnim, ali i mirisnim i toplotnim utiscima. Onda, zajedno ističu da cela priroda kao da se nalazi iznad nas - uzvišena je. Na to nam ukazuju priloge i time nam sugerišu na to da je priroda jača od čoveka. Nastavnica govori učenicima da je zbog svih ovih opisa prirode, svih pejzaža, lepota ostrva, šuma, obala, pesnik Jovan Dučić pre svega

	<p>pesnik prirode. <i>Upravo zbog toga, Dučić je nastojao da se izrazi igrom reči, muzikom prirode, a to ga je dovelo do toga da se još jednom potvrdi kao vrstan pesnik prirode jer će lepota prirode uvek da nađe nekog ko će biti opčinjen njom, a ovog puta je to bio Jovan Dučić.</i></p>
--	--

U *Završnom delu časa* nastavnica je kroz etapu *Samostalne stvaralačke aktivnosti* pokušala još jednom da učenicima podstakne maštu, da razmisle o povezanosti prirode i čoveka i da odrade zadati zadatak. Onda na samom kraju časa, nastavnica daje domaći zadatak učenicima. To možemo videti u nastavku:

<p>Samostalna stvaralačka aktivnosti</p>	<p>Nastavnica govori učenicima da zamisle sebe u nekom prostoru koji posebno vole: <i>Opišite doživljaj tog prostora, opišite to kako se osećate onog trenutka kada u vama buja neko osećanje sreće, zadovoljstva, radosti zbog svega toga što je u vama.</i></p> <p>Učenici su napisali kraći tekst o tom prostoru gde sebe vide, odnosno o prostoru gde su srećni, zadovoljni i raspoloženi. Potom, razgovaraju sa nastavnicom o tome, saopštavaju svoje utiske, impresije, zapažanja.</p>
---	--

<p>Domaći zadatak</p>	<p>Naučiti pesmu napamet.</p>
------------------------------	-------------------------------

Korišćena literatura i drugi izvori:

1. Nestorović & Mrkalj. (2020). *Pletisanka* (Čitanka za sedmi razred osnovne škole). Beograd: Klett
2. Dučić, J. (1901). *Pesme*. Beograd: Kairos
3. Anderson, W. Lorin. (2013). *Nastava orijentisana na učenje* (A. Pešikan, Lj. Plazinić, prev.). Beograd: Gama digital centar d.o.o.
4. Blumova taksonomija, www.zuns.me/sites/default/files/Blumova%20taksonomija_0.pdf. 26. 06. 2024.

TREĆE MESTO

IZABELA STOŠIĆ

studentkinja 4. godine studijskog programa Nemački jezik i književnost

Univerzitet u Novom Pazaru

METODIČKA PRIPREMA

SLATKO PUTOVANJE KROZ ZEMLJE NEMAČKOG GOVORNOG PODRUČJA

Škola (označiti tip škole; ne navodite naziv konkretne škole)	Osnovna škola
Razred:	8. razred
Tema:	Slatko putovanje kroz zemlje nemačkog govornog područja
Cilj/ciljevi časa:	Upoznavanje učenika sa kuhinjom Nemačke, Austrije i Švajcarske, da učenici shvate razlike između država, da znaju da odgovore na postavljena pitanja i da znaju da izraze svoje mišljenje.
Zadaci:	<p>a) obrazovni: Učenici uče nove reči i izraze vezane za temu „Slatko putovanje kroz zemlje nemačkog govornog područja“. Sposobni su da odgovore na pitanja u vezi sa tekstom koji se obrađuje, te da slobodno iskazuju svoja mišljenja i stavove o datoj temi.</p> <p>b) vaspitni: Učenici se navođenjem na samostalne zaključke i iznošenje mišljenja motivišu na dalji rad i napredovanje.</p> <p>c) funkcionalni: Učenici su motivisani za razgovor i rad, razvijaju kreativnost, stiču nova znanja, iznose samostalno stavove o temi, odgovaraju na pitanja i govore o</p>

	svojim viđenjima i iskustvima na datu temu.
Nastavni predmet/ predmeti:	Nemački jezik
Sadržaj nastavnog predmeta / Nastavnih predmeta koji se obrađuju:	
Metode / strategije:	Verbalno-monološka metoda, verbalno-dijaloška metoda, rad na tekstu, demonstrativna metoda, istraživačka metoda
Oblici rada:	Frontalni rad, individualni rad, rad u grupi, rad u paru, plenum
Neophodni materijali i sredstva:	Udžbenik, sveska, kompjuter, projektor, videobim, radni listovi, fotografije
Period realizacije (efektivno trajanje i period realizacije):	2 školska časa
Mesto realizacije:	Učionica
Realizator/i (navesti profesionalne uloge, ne imena):	Nastavnik

Očekivani ishodi (šta bi svi učenici trebalo da nauče; šta će većina učenika naučiti; šta će neki učenici naučiti)	Ključne aktivnosti učenja (šta rade učenici)	Aktivnosti nastavnika	Način vrednovanja procesa i produkata učenja
Na kraju časa će učenici znati šta je karakteristično od hrane u zemljama nemačkog govornog područja, znaće da objasne razlike između država, znaće da izraze svoje mišljenje i iskustva na datu temu, kao i da postavljaju pitanja i	Učenici slušaju, čitaju i prevode tekst, uče nove reči, uče o kulturi zemalja nemačkog govornog područja, diskutuju na temu koja se	Nastavnik uvodi učenike u temu koja se obrađuje i navodi ih na samostalno razmišljanje i dolaženje do zaključaka, objašnjava im zadatke koje će na času	

<p>odgovaraju na njih, kao i da koriste nove reči iz lekcije.</p>	<p>obrađuje, odgovaraju i postavljaju pitanja relevantna za temu, istražuju o temi, uče kako da novostečena znanja primenjuju prilikom izlaganja o sopstvenim iskustvima, razmenjuju iskustva.</p>	<p>raditi, sluša učenike dok čitaju tekst, objašnjava nepoznate reči i navodi ih dok prevode tekst, postavlja pitanja učenicima, koriguje greške ukoliko je to potrebno, zadaje i objašnjava domaći zadatak, pomaže pri savladavanju gradiva.</p>	
<p>Međupredmetne kompetencije koje se razvijaju planiranim aktivnostima (označiti relevantne)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) kompetencije za (celoživotno učenje); 2) odgovorno učešće u demokratskom društvu; 3) estetička kompetencija; 4) komunikacija; 5) odgovoran odnos prema okolini; 6) odgovoran odnos prema zdravlju; 7) preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu (i preduzetnička kompetencija); 8) rad sa podacima i informacijama; 9) rešavanje problema; 10) saradnja; 11) digitalna kompetencija. 		
<p>Opisati planirani tok nastave i učenja (vremenka organizacija, redosled aktivnosti, očekivani produkti učeničkih aktivnosti ukoliko ih ima (npr. poster, prezentacija, crtež, pisani sastav...), opis procesa učenja učenika (tip mentalne aktivnosti učenika prema Blumovoj taksonomiji), opis okruženja za učenje (saznajnog, fizičkog, socijalnog):</p>			
<p>Uvodni deo:</p>			

Nastavnica ulazi u učionicu i pozdravlja učenike. Učenici otpozdravljaju nastavnicu i pripremaju se za čas. Nastavnica pokazuje slike preko videobima, postavlja pitanja učenicima o tome šta je prikazano na slikama, kako bi podstakla motivaciju i interesovanje kod učenika, ali i kako bi odgonetnuli koja tema će biti obrađivana na času. Učenici opisuju jednu po jednu sliku i zajedno sa nastavnicom dolaze do naslova teme. Kako bi svi učenici bili uključeni u obavljanje zadatka, nastavnik proziva učenike, ukoliko nema dobrovoljaca. Nastavnica govori učenicima da otvore udžbenik na stranama 36 i 37.

Glavni deo:

Učenici otvaraju udžbenik i nastavnica proziva učenike da glasno pročitaju tekst, akcentat se stavlja na izgovor. Nakon prvog čitanja teksta, nastavnik da je učenicima radni list 1 i objašnjava im zadatak. Učenici ponovo čitaju tekst, ovoga puta sami za sebe i rešavaju zadatak. Nakon što su učenici uradili zadatak, nastavnica zajedno sa učenicima proverava rešenja. Nastavnica objašnjava nepoznate reči iz teksta, najpre objašnjavajući ih drugim rečima na nemačkom, a posle prevodi i na srpski. Učenici slušaju, pitaju ukoliko ima još nepoznatih reči i zapisuju značenja reči. Nakon prevođenja nepoznatih reči, učenici prevode ceo tekst, dok ih nastavnica sluša, usmerava i koriguje. Nakon toga, nastavnica deli učenike u parove / grupe i zadaje im zadatak da istraže na internetu još neka karakteristična jela za gradove nemačkog govornog područja po izboru i da napišu kratak tekst o tome, po uzoru na tekst koji se obrađivao. Nastavnica kontroliše aktivnost učenika. Kada učenici napišu svoje tekstove, nastavnica proziva par po par da pročitaju svoj tekst i drugim učenicima predstave još novih informacija na temu koja se obrađuje na času.

Završni deo:

Nastavnica učenicima zadaje domaći zadatak i objašnjava im šta treba da urade. Učenici za domaći zadatak treba da na nemačkom napišu kratak tekst o njihovom omiljenom jelu / slatkišu, koje potiče iz Srbije, kako bi ga na osnovu tog teksta predstavili nekome sa nemačkog govornog područja. Nakon objašnjenja domaćeg zadatka, nastavnica pita učenika da li postoji još neka nejasnoća i ukoliko ima, objašnjava. Ukoliko je učenicima sve jasno i nema više pitanja, nastavnica pohvaljuje učenike, zahvaljuje im se na aktivnom učestvovanju u radu i na pažnji. Učenici se pozdravljaju sa nastavnicom i nastavnica napušta učionicu.

Prilozi (sadržaj materijala za rad, primeri, ilustracije, formulacije zadataka, opis sredstava i sl.):

- 1 **Sehen Sie die Fotos an.**
Welche Spezialität kennen Sie? Kennen Sie noch andere?
- 2 **Lesen Sie die Texte. Bilden Sie Gruppen und suchen Sie eine Spezialität aus.**
 - a Suchen Sie das Rezept dazu im Internet.
 - b Suchen Sie mehr Informationen zu der Stadt.
 - c Präsentieren Sie Ihre Ergebnisse im Kurs.

Bremer Klaben Bremen

Zutaten

1 kg Mehl	80 g Zitronat
400 g Butter	40 g Orangeat
700 g Rosinen	80 g Hefe
125 g Korinthen	1/4 l Milch

ZWISCHENSPIEL | www.hueber.de/schritte-international

Sie lieben Süßes und möchten trotzdem fit bleiben? Tja, da gibt es viele gute Tipps. Wollen Sie unseren hören? Kommen Sie nicht nach Deutschland, nach Österreich oder in die Schweiz. Diese drei Länder machen nämlich dick. Was? Das glauben Sie nicht? Na schön, testen Sie es selbst! Fahren Sie mit uns von Norden nach Süden, probieren Sie von allen süßen Spezialitäten je 100 Gramm und zählen Sie am Ende die Kalorien zusammen.

Lübeck. Die Stadt an der Ostsee hat 214.000 Einwohner und ist die Heimat des berühmten ‚Lübecker Marzipans‘. **450 kcal**

Bremen ist eine Großstadt mit 540.000 Einwohnern und Deutschlands kleinstes Bundesland. Der ‚Bremer Klaben‘ ist eine Art süßes Brot. **400 kcal**

Berlin. Nicht nur die 3,8 Millionen Einwohner der deutschen Hauptstadt sind ‚Berliner‘. Auch ein bekanntes Gebäck mit Marmeladenfüllung heißt so. **320 kcal**

Aachen ist die westlichste Großstadt Deutschlands und hat 260.000 Einwohner. Hier probieren wir ‚Aachener Printen‘, eine Art Lebkuchen. **450 kcal**

Dresden hat 490.000 Einwohner und ist die Hauptstadt des ostdeutschen Bundeslandes Sachsen. ‚Dresdner Stollen‘ ist ein schweres Weihnachtsgebäck. **410 kcal**

Frankfurt am Main hat 650.000 Einwohner und ist die wichtigste Bankenstadt auf dem europäischen Kontinent. ‚Frankfurter Kranz‘ ist ein beliebter Kuchen mit viel fetter Creme. **660 kcal**

Nürnberg. Die zweitgrößte bayerische Stadt hat eine halbe Million Einwohner und eine wunderschöne alte Burg. ‚Nürnberger Lebkuchen‘ kennt in den deutschsprachigen Ländern jedes Kind. **400 kcal**

Achtung, wir kommen nun nach Österreich, ins Mutterland der Süßspeisen, Nachspeisen, Kuchen und Torten. Denken Sie nur an die weltberühmte Sachertorte aus Wien! Das klingt nicht nach Diät, oder?

Linz. Auch die oberösterreichische Landeshauptstadt (190.000 Einwohner) hat eine süße Spezialität: die ‚Linzer Torte‘. **460 kcal**

Salzburg ist die Geburtsstadt von Wolfgang Amadeus Mozart und hat heute etwa 150.000 Einwohner. Hier probieren wir die leckeren ‚Salzburger Nockerln‘, eine Süßspeise aus Zucker und Ei. **210 kcal**

Jetzt geht es in die Schweiz. Nirgends findet man eine bessere Schokolade. Aber in dem schönen Alpenland gibt es auch noch andere ‚gefährliche‘ Süßigkeiten. Zum Beispiel in Basel.

Mit 170.000 Einwohnern ist Basel die drittgrößte Stadt der Schweiz. Von hier kommen die ‚Basler Leckerli‘, eine Art Lebkuchen mit viel Honig und Nüssen. **430 kcal**

TREĆE MESTO

IVAN CVETKOVIĆ

OŠ „Jovan Arandelović“

METODIČKA PRIPREMA

ORIJENTACIJA U PROSTORU

Škola, razred	Osnovna škola, šesti razred
Tema	Geografska karta, Orijehtacija u prostoru
Cilj časa	Učenici će: <ul style="list-style-type: none">• naučiti osnovne koncepte orijentacije u prostoru;• se upoznati sa kompasom i njegovom ulogom u orijentaciji; istražiti geografske podatke o svom naselju i primeniti ih na kreativan način.
Zadaci	a) obrazovni: <ul style="list-style-type: none">• Pravilno definisanje i primena usvojenih pojmova: kompas, karta, geografska širina, geografska dužina, nadmorska visina, časovna zona;• Usvajanje i primena znanja iz oblasti orijentacije u prostoru. b) vaspitni: <ul style="list-style-type: none">• Podsticanje i razvijanje geografskog načina

	<p>mišljenja;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvijanje interesovanja za sticanje novih i primenu stečenih znanja; • Osposobljavanje učenika za timski rad, radi stvaranja zajedničkih produkata rada; • Razvijanje stvaralačkog pristupa zadatku i osećaja za pronalaženje novih rešenja; • Razvijanje smisla za kreativno i logičko razmišljanje. <p>v) funkcionalni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osposobljavanje učenika za korišćenje novih materijala, pribora i alata za izradu jednostavnih modela (model Kompassa) i kreativno izražavanje; <p>Osposobljavanje za samostalno i timsko učenje, istraživanje i problemsko rešavanje zadataka.</p>
Nastavni predmet	Geografija
Sadržaj nastavnog predmeta	Orijentacija u prostoru (kompas, karta, geografska širina, geografska dužina, nadmorska visina, časovna zona)
Metode/Strategije	Monološko-dijaloška, ilustrativno-demonstrativna, praktična, pokazivačka, problemska i otkrivačka, metoda učenja kroz praksu
Oblici rada	Individualni, rad u paru, frontalni

Neophodni materijali i sredstva	Kompas, karta, lenjir, kreda, boje, četkice
Period realizacije	2 školska časa
Mesto realizacije	Školsko dvorište
Realizator/i (navesti profesionalne uloge, neimena:	Nastavnik geografije

Očekivani ishodi (šta bi svi učenici trebalo da nauče; šta će većina učenika naučiti; šta će neki učenici naučiti)	Ključne aktivnosti učenja (šta rade učenici)	Aktivnosti nastavnika	Način vrednovanja procesa i produkata učenja
<p>Utvrđuje strane sveta na osnovu objekata u prirodi;</p> <p>Određuje strane sveta uz pomoć kompasu;</p> <p>Razlikuje i pravilno imenuje pojmove geografska širina i geografska dužina;</p> <p>Zna da da odredi časovnu zonu Srbije;</p> <p>Ume da se orijentise pomoću zvezde Severnjače, Velikih i Malih kola;</p> <p>Aktivno posmatra, opaža, uočava,</p>	<p>Gradi oblike koristeći odabrane sadržaje kao podsticaj za stvaralački rad;</p> <p>Primenjuje stečena znanja u rešavanju problemskih zadataka;</p> <p>Razvija strategije pronalaženja raznih rešenja u sopstvenom radu;</p> <p>Eksperimentiše i istražuje izražajne mogućnosti u sopstvenom radu;</p> <p>Samostalno primenjuje tehnike i materijale na nov i neuobičajen način;</p>	<p>Primenjuje odabrane principe, tehnike i metode;</p> <p>Povezuje usvojena znanja sa znanjima iz drugih predmeta;</p> <p>Ukazuje na moguću primenu stečenih znanja na času;</p> <p>Planira vreme za realizaciju časa;</p> <p>Podstiče interakciju nastavnik – učenik;</p> <p>Prihvata učeničke greške kao važne informacije o stepenu usvojenosti znanja;</p>	<p>Nastavnik vrši ocenjivanje u skladu sa Pravilnikom o ocenjivanju učenika;</p> <p>Nastavnik prilagođava zahteve mogućnostima učenika;</p> <p>Nastavnik pohvaljuje napredak učenika;</p> <p>Nastavnik daje potpunu i razumljivu povratnu informaciju učenicima o njihovom radu;</p> <p>Nastavnik uči učenike kako da procenjuju svoj napredak;</p>

<p>upoređuje i analizira geografske predmete i pojave;</p> <p>Povezuje stečena znanja sa ostalim nastavnim sadržajima i primenjuje ih u rešavanju trenutnog problema;</p> <p>Izražava kreativno svoje misli i emocije;</p> <p>Odstupa od postojećeg i utvrđenog i teži promenama.</p>	<p>Osmišljava i stvara originalna, kreativna rešenja;</p> <p>Proizvodi i interpretira raznovrsne i originalne ideje;</p> <p>Pokazuje inventivnost kroz izražavanje novih stvaralačkih odnosa</p>	<p>Dopunjava ono što se radi na času, pomaže učenicima;</p> <p>Osposobljava učenike za samostalni rad u određenoj oblasti;</p> <p>Motiviše učenike.</p>	<p>Nastavnik koristi postupke vrednovanja koji su u funkciji daljeg učenja.</p>
---	--	---	---

<p>Medupredmetne kompetencije koje se razvijaju planiranim aktivnostima (označiti relevantne)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) <u>kompetencije za (celoživotno) učenje;</u> 2) odgovorno učešće u demokratskom društvu; 3) <u>estetička kompetencija;</u> 4) <u>komunikacija;</u> 5) odgovoran odnos prema okolini; 6) odgovoran odnos prema zdravlju; 7) <u>preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu (ipreduzetnička kompetencija);</u> 8) <u>rad sa podacima i informacijama;</u> 9) rešavanje problema; 10) <u>saradnja;</u> digitalna kompetencija.
<p>Opisati planirani tok nastave i učenja</p> <p>Uvodni deo (10 minuta): Razgovor o tome šta znači biti orijentisan u prostoru i zašto je to važno; predstavljanje kompasa.</p>	

Glavni deo (30 minuta): Objašnjavanje geografskih podataka, izrada skice i bojenje kompasa.

Završni deo (5 minuta): Objašnjavanje kreacije i razmišljanja o tome kako su koristili kompas i geografske podatke u svom radu.

Uvodni deo:

Predstavljanje teme - Razgovaramo o tome šta znači biti orijentisan u prostoru i zašto je to važno.

Objašnjavam učenicima značaj orijentacije u prostoru, ističući kako nam ova veština pomaže u snalaženju, planiranju i boljem razumevanju sveta oko nas.

Predstavljanje kompasa - Objašnjavanje kako radi kompas i kako nam pomaže da odredimo strane sveta.

Objašnjavam učenicima kako radi kompas, detaljno objašnjavam njegov mehanizam i kako njegova magnetna igla postaje naša navigacija.

Glavni deo:

Upoznavanje sa osnovnim geografskim karakteristikama naselja Crvena Reka;

Učenici istražuju različite aspekte naselja Crvena Reka, geografski položaj, prirodno geografske i društveno geografske karakteristike.

Objašnjavanje geografskih podataka: geografska širina, geografska dužina, nadmorska visina i časovne zone;

Objašnjavam i prenosim učenicima znanja o geografskim podacima, omogućavam im da steknu svest o značaju ovih podataka za svakodnevni život.

Orijentacija na karti – Pomažem učenicima da odrede gde se nalazi naselje Crvena Reka u odnosu na ostala naselja na karti, kao i u odnosu na važne geografske objekte;

Učenici stiču veštine orijentacije na mapi, što im omogućava da razvijaju sposobnost lakšeg snalaženja u prostoru.

Orijentacija pomoću kompasa – Objašnjavam kako radi kompas i kako nam magnetna igla kompasa pomaže da odredimo strana sveta;

Učenici se upuštaju u istraživanje i rezonovanje o funkciji kompasa u određivanju njihovog položaja u prostoru.

Učenici pomoću kompasa određuju strane sveta;

Samostalno i sigurno, učenici primenjuju znanje o stranama sveta u praktičnim zadacima koristeći kompas.

Predstavljam uputstva za crtanje kompasa i vršim podela materijala za crtanje;

Dajem jasne instrukcije učenicima o procesu crtanja kompasa i obezbeđujem sve potrebne resurse.

Učenici skiciraju kompas na tlu školskog dvorišta i označavaju strane sveta; Učenici pretvaraju teorijsko znanje u stvarnu vizuelnu prezentaciju.

Dajem jasna uputstva za bojenje kompasa i vršim podelu akrilnih boja i četkica;

Učenici primenjuju svoje umetničke veštine bojeći kompas i izražavaju svoju kreativnost.

Učenici boje kompas, upisuju naziv naselja Crvena Reka i obeležavaju geografske podatke (geografsku širinu, geografsku dužinu, nadmorsku visinu i časovnu zonu);

Preko umetničkog izraza, učenici dodatno izražavaju svoja geografska znanja na projekat.

Učenici koriste kompas kao umetnički rad i istražuju različite načine izražavanja (apstraktno, simbolično, realistično);

Kreativno izražavanje preko kompasa omogućava učenicima da se izraze na različite načine, otvarajući nove poglede na umetnost i geografiju.

Završni deo:

Podela iskustva:

Učenici objašnjavaju svoje kreacije i razmišljanja o tome kako su koristili kompas i geografske podatke u svom radu;

Učenici će imati priliku da izlože svoje umetničke izraze i objasne kako je korišćenje kompasa obogatilo njihov rad, integrišući geografske elemente.

Učenici iznose svoja viđenja o značaju orijentacije;

Učenici dele svoje mišljenje o tome koliko je važno biti orijentisan u prostoru, i kako ta veština obogaćuje njihovu svakodnevnu interakciju sa okolinom.

Razgovaraju o tome kako su se osećali dok su izvodili aktivnosti i kako je ovo iskustvo povezano sa svakodnevnom životom;

Učenici izražavaju svoja emocionalna iskustva i razgovaraju o tome kako ovo iskustvo nalazi primenu u njihovim svakodnevnom aktivnostima.

Domaći zadatak:

Učenici istražuju istorijske primere kako su ljudi koristili orijentaciju u prostoru i objašnjavaju zašto je ova veština imala ključnu ulogu kroz različite epohe.

Prilozi (sadržaj materijala za rad, primeri, ilustracije, formulacije zadataka, opis sredstava i sl.):

POHVALJENI RADOVI

AMINA HAMIDOVIĆ
Master profesor srpskog jezika i književnosti
OŠ Vuk Karadžić

METODIČKA PRIPREMA

AKCENTI, NENAGLAŠENE REČI I POSLEAKCENATSKA DUŽINA

Predmet	Srpski jezik i književnost
Nastavna oblast	Jezik
Nastavna jedinica	Akcenti, nenaglašene reči i posleakcenatska dužina
Tip časa	Obrada
Škola, razred	Osnovna škola, šesti razred
Obrazovni ciljevi	Definisanje pojma „akcenat“; Sticanje znanja o vrstama akcenata; Saznanje o načinu akcentovanja u dijalektima; Upoznavanje sa akcenatskim pravilima; Uočavanje vrsta reči koje se ne akcentuju; Sticanje znanja o pojmovima „enklitika” i „proklitika”; Sticanje znanja o načinu upotrebe posleakcenatske dužine.
Funkcionalni ciljevi	Osposobljavanje učenika za samostalno prepoznavanje akcentovanih i neakcentovanih reči. Osposobljavanje učenika za akcentovanje reči sa akcenatskom dužinom uz pridržavanje akcenatskih pravila.

Vaspitni ciljevi	Podsticanje ljubavi prema jeziku i akcentologiji. Podsticanje poštovanja prema dijalektima koji drugačije akcentuju reči u odnosu na standardni jezik.
Očekivani ishodi na kraju časa	Učenici će znati šta je akcenat i znaće da upotrebe akcenatska pravila. Znaće samostalno da odrede na kom slogu stoji akcenat kao i da odrede vrstu akcenta. Na osnovu nastavnickog izgovora reči znaće da odrede i posleakcenatsku dužinu. Znaće po čemu se dijalekti razlikuju od standardnog jezika kao i da akcenatska pravila ne mogu da se upotrebe za dijalekte već, isključivo, za standardni jezik.
Oblici rada	Individualni, frontalni
Nastavne metode	Monološka, dijaloška, tekstovna, demonstrativna
Nastavna sredstva	Tabla, kreda, monitor, PTT prezentacija

TOK ČASA

Uočavanje jezičke pojave u pisanom lingvometodičkom tekstu i simuliranoj govornoj situaciji	<p>Na monitoru puštam prezentaciju na kojoj se pojedinačno prikazuju rečenice a ja čitajući posebno naglašavam akcente u boldiranim rečima.</p> <p><i>Organizovali su veliki porodični skûp kad je neko kupio veoma skûp poklon.</i></p> <p><i>Put je kôs, baš tuda je pevala ptica kôs.</i></p> <p><i>Kàda nam je káda potrebna?</i></p> <p><i>Za sèdam dana ja sèdam na stolicu.</i></p> <p><i>Čim je mašína završila, Mášina mama je došla.</i></p> <p><i>Kad nam se râdio pokvario, tata je vredno râdio.</i></p> <p><i>Đak pètāk je pošao na ekskurziju u pétak.</i></p> <p><i>U pròleće pròlěčē ptica.</i></p>
---	--

	<p><i>Mladunče košute se zove lâne a mi umesto „prošle godine“ kažemo i „lâne“.</i></p> <p><i>Dečaci su sedeli krâj puta kad je očišćen ceo krâj.</i></p> <p>Dodajem: „Zapišite u sveskama sledeću rečenicu: <i>U pròleće, kâži mu, ne pàda kiša.</i>”</p>
<p>Izdvajanje jezičke pojave i najava nastavne jedinice</p>	<p>Pitam učenike: „Da li reči koje sam boldirala i naglasila tokom čitanja isto znače?” (<i>Ne</i>)¹</p> <p>„A da li se pišu isto?” (<i>Da</i>)</p> <p>„Po čemu se te reči razlikuju?” (<i>Razlikuju se po načinu izgovora</i>).</p> <p>Naglašavam: „Sa obzirom na to sam reči koje se isto pišu izgovorila na različit način i da tako izgovorene reči ne znače isto, shvatate da se te reči po nečemu razlikuju. Razlikuju se po akcentu. Na današnjem času ćemo obrađivati akcenat i akcenatska pravila. Takođe, naučićete šta su enklitike, proklitike i akcenatska dužina.</p> <p>Na tabli pišem naslov „Akcenti, neakcentovane reči i posleakcenatska dužina” a učenici ga zapisuju u sveskama.</p>
<p>Analiza lingvometodičkog teksta, odnosno primera na kojima se uočavaju osnovne karakteristike akcenata</p>	<p>Govorim učenicima: „Zapišite naglašene reči u sveskama i recite mi koliko različitih akcenata primećujete u rečima.”</p> <p>Učenici odgovaraju (<i>Primećujemo pet različitih akcenata</i>)</p> <p>„To što ste uočili kao peti akcenat jeste dužina nije akcenat. (Pokazujem primer sa monitora i zapisujem ga na tabli zaokružujući dužine) U jednoj reči ne može biti više akcenata, sem u nekim složenicama, ali se može nalaziti jedan akcenat i više dužina.”</p> <p>Ja još jednom pročitam naglašene reči ali ih ovoga puta akcentujem na pogrešnom slogu. Pitam učenike „Šta se razlikuje u</p>

¹ U zagradi se nalaze očekivani odgovori učenika

	<p>mom sadašnjem izlaganju u odnosu na prethodno?"</p> <p><i>(Naglasili ste pogrešne slogove u reči.)</i></p> <p>„Šta nam to govori? Da li može akcenat da stoji na bilo kom slogu?"</p> <p><i>(Akcenat ne može da stoji na bilo kom slogu)</i></p> <p>Da li kod kuće, kada ne koristite standardni jezik, za vrstu obuće kažete „pätika” ili „patika”?</p> <p><i>(U dijalektu koristimo reč „ patika ”)</i></p> <p>„Iznad kojih slova se nalazi akcenat?"</p> <p><i>(Akcenat se nalazi iznad samoglasnika)</i></p> <p>„Pogledajte rečenicu <i>U pròleće, káži mu, ne pàda kiša.</i></p> <p>„Da li su sve reči akcentovane?” <i>(Nisu sve reči akcentovane)</i></p> <p>Podvucite reči koje nisu akcentovane.</p>
<p>Isticanje, zapisivanje pravila i definicija</p>	<p>Definišem pojam „akcenat”.</p> <p>„Akcenat je posebno naglašavanje jednog sloga u reči.”</p> <p>Na monitoru se prikazuju sva četiri akcenta prikazana na takav način da deca mogu lakše da zapamte kako se akcenti obeležavaju.</p> <div data-bbox="686 1197 1166 1545" style="text-align: center;"> <p>The diagram consists of a 2x2 grid. The top-left quadrant is labeled 'kratki' and contains two short, parallel pink lines slanting downwards from left to right. The top-right quadrant is labeled 'uzlazni' and contains two short, parallel pink lines slanting upwards from left to right. The bottom-left quadrant is labeled 'silazni' and contains two parallel pink lines forming a shallow arch that starts high on the left and ends lower on the right. The bottom-right quadrant is labeled 'dugi' and contains two parallel pink lines that are horizontal in the middle and curve upwards at both ends.</p> </div> <p>Objašnjavam „Kratkosilazni akcenat je kratak i glas se spušta.” Pokazujem na oznaku kratkosilaznog akcenta.</p>

	<p>„Kratkouzlazni akcenat je kratak ali se glas ne spušta nego penje“ Pokazujem oznaku.</p> <p>„Dugosilazni akcenat je dug i glas se penje do određene visine pa se potom spušta“</p> <p>„Dugouzlazni akcenat je dug i glas se do kraja izgovaranja penje.“</p> <p>„Osim akcentovanih reči postoje one koje se ne akcentuju. Te neakcentovane reči se nazivaju enklitike i proklitike.</p> <p>Enklitike su neakcentovane reči koje se uvek oslanjaju na reč ispred sebe. To su enklitički oblici ličnih zamenica i pomoćnih glagola npr. me, mu, ga, ih, im, sam, si, je, smo, ste, su, ću, ćeš, će, ćemo, ćete, će.</p> <p>Proklitike su, takođe, neakcentovane reči ali se nalaze na reč iza sebe. To su predlozi i veznici npr. od, u, na, o, po, a, ali, ili..</p> <p>U jednoj reči se može nalaziti jedan akcenat ali više posleakcenatskih dužina. Posleakvenatska dužina je duže izgovoreni slog koji se nalazi iza akcentovanog sloga. Obeležava se vodoravnom crtom. Primer za posleakcenatsku dužinu je genitiv množine imenice „pèvač“, odnosno „od pèvačã.“</p> <p>Naglašavam: „Kada određujete akcente u rečima, najpre odredite mesto akcenta, potom dužinu i intonaciju akcenta“.</p>												
<p>Isticanje novih primera radi uočavanja još jedne karakteristike jezičke pojave (proširivanje znanja)</p>	<p>Na monitoru se prikazuje „slajd“ sa novim primerima u cilju primećivanja akcenatskih pravila.</p> <table border="1" data-bbox="683 1464 1163 1609"> <tr> <td>ìmati</td> <td>pàs</td> <td>otvòrite</td> </tr> <tr> <td>têško</td> <td>dân</td> <td>čamòtinja</td> </tr> <tr> <td>jütros</td> <td>sât</td> <td>užívati</td> </tr> <tr> <td>písati</td> <td>säd</td> <td>pamètnije</td> </tr> </table> <p>„Uz pomoć primera iz prve kolone zaključite koji se sve akcenti mogu javiti na prvom slogu u reči“</p>	ìmati	pàs	otvòrite	têško	dân	čamòtinja	jütros	sât	užívati	písati	säd	pamètnije
ìmati	pàs	otvòrite											
têško	dân	čamòtinja											
jütros	sât	užívati											
písati	säd	pamètnije											

	<p><i>(Na prvom slogu reči mogu stajati sva četiri akcenta.)</i></p> <p>„Uz pomoć primera iz druge kolone mi recite koje akcente mogu imati jednosložne reči.” <i>(Jednosložne reči mogu imati samo silazne akcente)</i></p> <p>„Uz pomoć primera iz treće kolone mi kažite koji akcenti mogu stajati na unutrašnjim slogovima.” <i>(U unutrašnjim slogovima reči nalaze se samo uzlazni akcenti.)</i></p> <p>„Na osnovu primera iz sve tri kolone zaključite koji akcenti stoje na poslednjem slogu reči.” <i>(Na poslednjim slogovima ne stoje akcenti)</i></p> <p>Zaključujem: „Upravo ste naveli četiri akcenatska pravila. Važno je da znate da se akcenatska pravila odnose isključivo na standardni jezik.”</p>
Utvrdivanje znanja	<p>Na tabli pišem oznake za akcente, prozivam učenike i pitam koji akcenat predstavlja oznaka koju pokazujem.</p> <p>Nakon toga pitam: „Kako se nazivaju reči koje nisu akcentovane?” <i>(Nenaglašene reči se nazivaju enklitike i proklitike)</i></p> <p>Šta je posleakcenatska dužina?</p> <p><i>(Posleakcenatska dužina je duže izgovoreni slog koji se nalazi iza akcentovanog sloga. Obeležava se vodoravnom crtom.)</i></p>
Samostalni stvaralački rad učenika	<p>„Akcentujte sledeće reči: pas, zid, duga, sala, zora, od ruke, govorahu” <i>(päs, zîd, sála, zõra, od rúkē, govõrāhu)</i></p>
Zadavanje domaćeg zadatka:	<p>„Akcentujte primere u radnoj svesci iz četvrtog i petog zadatka.”</p>

JASMINA ROVČANIN
OŠ „Čamil Sijarić“

METODIČKA PRIPREMA

„SAT“ HASNIJA MURATAGIĆ TUNA

Škola (označiti tip škole; ne navodite naziv konkretne škole)	Osnovna škola
Razred:	7. razred
Tema:	„Sat“, Hasnija Muratagić Tuna/književnost
Cilj/ciljevi časa:	1. Razumevanje sadržaja: Učenici treba da razumeju radnju pripovetke, kao i osnovne karakteristike glavnih likova (Ahmo, Farko, Šefko) i njihove međusobne odnose. 2. Analiza književnih elemenata: Razvoj veština analize književnog teksta kroz identifikaciju simboličkih elemenata (poput sata), stila pisanja i tonaliteta. 3. Diskusija o temama: Podsticanje razmišljanja o ključnim temama pripovetke kao što su sentimentalnost, gubitak, sećanje i lični razvoj. 4. Razvijanje interpretativnih veština: Podsticanje učenika da razviju sopstvene interpretacije teksta i argumentovano brane svoje stavove. 5. Refleksija i primena: Omogućavanje učenicima da reflektuju o tome kako se teme i poruke pripovetke mogu primeniti na njihov lični život i iskustva. 6. Timski rad: Podsticanje saradnje kroz grupnu analizu likova i njihovih uloga u pripoveci.
Zadaci:	a) obrazovni: Razvijanje jezičkih veština: Poboljšavanje razumevanja književnog jezika, analiza stila i tehnika autora, kao i poboljšavanje veština interpretacije teksta. Razumevanje književnih žanrova i tehnika: Upoznavanje učenika sa žanrom pripovetke, razumevanje strukture i karakteristika kratkih narativa. Razvijanje analitičkih veština: Učenje kako da identifikuju ključne elemente pripovetke kao što su tema, likovi,

	<p>zaplet, razrešenje i simboličke poruke. Podsticanje na kreativno pisanje: Podsticanje učenika da razvijaju svoje kreativne sposobnosti kroz pisanje alternativnih završetaka, izmišljanje novih scena ili kreiranje sopstvenih pripovetki. b) vaspitni: Razvijanje empatije: Podsticanje učenika da se identifikuju sa likovima u pripovesti, razumeju njihove emocije i postupke. Promovisanje moralnih vrednosti: Razmatranje moralnih dilema koje se javljaju u pripovesti i podsticanje učenika na refleksiju o pravilnom ponašanju i etičkom postupanju. Razvoj ličnog identiteta: Omogućavanje učenicima da razvijaju svoj lični stav o ključnim temama pripovetke, kao i razumevanje kako ih te teme mogu oblikovati kao individue. c) funkcionalni: Učenje veština interpretacije: Razvijanje veština učenika u tumačenju sadržaja pripovetke, kao i interpretacija njenih ključnih elemenata. Razvijanje veština samostalnog istraživanja: Podsticanje učenika da istraže kontekstualne informacije vezane za pripovetku, kao što su biografije autora, istorijski kontekst ili kritička recepcija del</p>
Nastavni predmet/ predmeti:	Bosanski jezik sa elementima nacionalne kulture
Sadržaj nastavnog predmeta / Nastavnih predmeta koji se obrađuju:	1. Uvod u književno djelo; 2. Analiza književnog teksta; 3. Stilski elementi;
Metode / strategije:	<p>1. Čitanje naglas: Čitanje pripovetke naglas omogućava svim učenicima da čuju tekst i lakše prate radnju. 2. Diskusija u grupama: Ovo omogućava svakom učeniku da aktivno učestvuje, a takođe pruža podršku učenicima koji možda više vole manje grupe za razgovor. 3. Drama i dramatizacija: Ohrabriti učenike da dramatizuju ključne scene pripovetke. Ovo može pomoći učenicima da bolje razumeju emocije i motive likova, kao i da razviju svoje interpretativne veštine. 4. Razgovor i vođenje debata: Postaviti otvorena pitanja koja podstiču učenike da izraze svoje mišljenje i analiziraju različite aspekte pripovetke. Ohrabriti učenike da argumentovano brane svoje stavove i saslušaju mišljenja drugih.</p>

Oblici rada:	1. Individualni rad: Učenici rade samostalno na zadacima kao što su čitanje, pisanje odgovora, istraživanje ili refleksija. Na primer, učenici mogu pisati dnevnik likova ili analizirati ključne scene pripovetke samostalno. 2. Grupni rad: Učenici rade u manjim grupama na zadacima koji zahtevaju međusobnu saradnju i timski rad. Ovo može uključivati diskusije, dramatizaciju scena, izradu prezentacija ili zajedničko rešavanje problema. 3. Rad u parovima: Učenici rade u parovima na zadacima koji podstiču partnerstvo, zajedničko rešavanje problema ili diskusiju. Na primer, možete organizovati aktivnosti u kojima parovi analiziraju karaktere ili debatuju o ključnim temama pripovetke. 4. Frontalni rad: Nastavnik vodi čas koristeći frontalni pristup, što može uključivati čitanje naglas, prezentacije, objašnjavanje koncepta ili vođenje diskusija. Ovo je efikasan oblik za uvod u novu temu ili za sumiranje ključnih pojmova
Neophodni materijali i sredstva:	1. Materijali za analizu likova: Obezbediti listiće sa karakteristikama likova, njihovim motivima, emocijama i promenama tokom priče. Ovo može pomoći učenicima da dublje analiziraju razvoj likova tokom vremena. 2. Tekst pripovetke: Obezbediti učenicima kopije pripovetke u štampanom ili digitalnom formatu kako bi mogli da čitaju tekst tokom časa. 3. Vizuelne ilustracije: Koristiti ilustracije scena iz pripovetke ili likova kako biste vizualno predstavili događaje i likove. Ovo može pomoći učenicima da bolje razumeju radnju i emocije koje likovi doživljavaju.
Period realizacije (efektivno trajanje i period realizacije):	1 školski čas
Mesto realizacije:	Učionica
Realizator/i (navesti profesionalne uloge, ne imena):	Master profesor jezika i književnosti

Očekivani ishodi (šta bi svi učenici trebalo da nauče; šta će većina učenika)	Ključne aktivnosti učenja	Aktivnosti nastavnika	Način vrednovanja procesa i
---	----------------------------------	------------------------------	------------------------------------

naučiti; šta će neki učenici naučiti)	(šta rade učenici)		produkata učenja
<p>1. Razumevanje pripovetke: Učenici će moći da sažeto iznesu radnju pripovetke "Sat" i identifikuju ključne događaje i likove. 2. Analiza simboličkih elemenata: Učenici će prepoznati simboliku sata u pripovesti i objasniti njegov značaj za likove i temu priče. 3. Diskusija o temama: Učenici će moći da diskutuju o glavnim temama pripovetke (npr. sentimentalnost, gubitak, sećanje) i pruže argumentovane analize. 4. Interpretacija likova: Učenici će analizirati glavne likove (Ahmo, Farko, Šefko) i njihove karakteristike, motive i razvoj tokom pripovetke. 5. Razvijanje kritičkog mišljenja: Učenici će moći da formulišu sopstvene interpretacije pripovetke, koristeći dokaze iz teksta kao osnovu za svoje stavove. 6. Refleksija na lični život: Učenici će razmotriti kako se teme pripovetke mogu odnositi na njihov lični život ili iskustva.</p>	<p>Čitanje i diskusija: Čitanje pripovetke zajedno kao razred. Organizovanje diskusija o ključnim događajima, likovima, temama i simbolima u pripovesti. Analiza likova: Kreiranje karakterizacija glavnih likova (Ahmo, Farko, Šefko) na osnovu njihovih postupaka, dijaloga i unutrašnjih konflikata. Upoređivanje likova kako bi se istražile njihove razlike i sličnosti. Istraživanje simbola i tema: Identifikacija simbola (poput sata) i njihovog značenja u kontekstu priče. Analiza centralnih tema kao što su gubitak, uspomene i značaj emotivnih veza</p>	<p>Glasno čitanje; Diskusije i vođenje razgovora; Istraživanje i prošireno učenje; Evaluacija</p>	<p>Formativna evaluacija: Diskusije i odgovori: Praćenje učešća učenika u diskusijama tokom čitanja pripovetke. Ocena uključuje aktivno učešće, kvalitet odgovora i sposobnost da se izraze misli i argumenti.</p>

	<p>sa Glasno čitanje; Diskusije i vođenje razgovora; Istrazivanje i prošireno učenje; Evaluacija Formativna evaluacija: Diskusije i odgovori: Praćenje učešća učenika u diskusijama tokom čitanja pripovetke. Ocena uključuje aktivno učešće, kvalitet odgovora i sposobnost da se izraze misli i argumenti. predmetima.</p>		
<p>Međupredmetne kompetencije koje se razvijaju planiranim aktivnostima (označiti relevantne)</p>	<p>1. Komunikacija: Sposobnost jasnog izražavanja misli, slušanja i efikasne verbalne i pisane komunikacije. Učenici mogu razvijati komunikacijske veštine kroz diskusije o pripoveci, pisanje eseja ili dramatizaciju ključnih scena. 2. Saradnja: Sposobnost rada u timu, deljenja ideja, rešavanja problema i postizanja zajedničkih ciljeva. Ovo se može razviti kroz grupne aktivnosti kao što su debate ili zajednički projekti inspirisani pripovetkom. 3. Samoregulacija učenja: Sposobnost postavljanja ciljeva, organizacije vremena, samostalnog učenja i upravljanja sopstvenim učenjem. Učenici mogu razvijati ove veštine kroz samostalno čitanje pripovetke, refleksiju i planiranje svojih aktivnosti u vezi sa tekstom. 4. Etika i odgovornost: Sposobnost prepoznavanja moralnih i etičkih dilema, razumevanja različitih perspektiva i preuzimanja odgovornosti za svoje postupke. Ovo se može razvijati kroz diskusije o moralnim pitanjima koja se javljaju u pripoveci</p>		
<p>Uvodni deo: (10 minuta)</p>			

Pozdravljam učenike, postavljam im sledeća pitanja: Koliko puta ste se zapitali o značaju koji neki predmet može imati u našim životima? Može li običan predmet postati simbol važnosti, sećanja ili čak emotivne veze? Na osnovu odgovora, dolazimo zajedno do nastavne jedinice koju ćemo obrađivati. Ističem ciljeve časa: Danas ćemo to istražiti kroz pripovetku "Sat" Hasnije Muratagić-Tune. Ova pripovetka nas uvodi u priču o Ahmi, čoveku čiji je život povezan sa jednim sasvim običnim, ali izuzetno dragocnim predmetom – satom. Ističem biografske podatke o autorki: Rođena je u Beranama. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Prištini, a doktorirala u Beogradu. Objavila je zbirku pripovedaka Sunce pod Jasikovcem, eseje Ljepota kazivanja i studiju Jezik i stil Čamila Sijarića. Radila je kao profesor na Filozofskom fakultetu u Prištini, a trenutno radi na Filozofskom fakultetu u Sarajevu.

Glavni deo: 25 minuta

Pre nego što uđemo dublje u analizu, želim da vas pitam: da li ste ikada imali predmet koji vam je bio posebno drag? Šta je to što čini da neki predmet postane važan i poseban u našim životima? Čitam naglas pripovetku, učenike upućujem da prate i obeležavaju delove za koje smatraju da su važni. Ahmo, glavni lik u pripovesti, sentimentalno je vezan za ovaj sat. Zašto? Čiji je to poklon? Šta se desilo sa bratom? Šta simbolizuje sat? Koliko je to bitno u ovoj priči? Na kakav zaključak nas navodi? Učenike delim u manje grupe, kako bismo timskim radom došli do sledećih zaključaka: Šta je u prvom planu: ljudskost i vrednost porodičnih veza ili realnost? Porodična povezanost u pripovesti "Sat" nije samo tema već i centralni motiv koji definiše Ahmin lik, njegove odluke i njegovu emotivnu reakciju na svet oko sebe. Ona naglašava važnost prošlosti, sećanja i emotivnih veza u formiranju identiteta i svakodnevnog života likova: 1. Emotivna dubina i sentimentalnost: Sat koji je Ahmo dobio od svog brata iz Nemačke nije samo mehanički predmet, već predstavlja simbol njihove porodične veze i ljubavi. On nosi sentimentalnu vrednost koja seže izvan običnog materijalnog značaja. Ovaj sat je za Ahma "uspomena od brata", što ukazuje na duboku emocionalnu vezu između njih. 2. Identitet i sećanje: Sat postaje deo Ahminog identiteta i sećanja na brata. Kroz pripovetku, Ahmo čuva sat kao dragocenost koja ga podseća na važne trenutke i ljude iz njegovog života. On ga čuva kao simbol svoje prošlosti i lične istorije, što naglašava važnost porodične povezanosti u formiranju identiteta. 3. Gubitak i tuga: Kada se sat pokvari i Ahmo pokuša da ga popravi kod različitih majstora, to postaje simbol njegove nemoći da vrati vreme ili da zadrži bliske veze koje su izgubljene. Gubitak brata je prisutan kroz celu priču kao emotivni teret koji Ahmo nosi, a sat postaje simbolička tačka spajanja sa izgubljenim bratom. 4. Kontekst porodičnih vrednosti: Kroz pripovetku, autorka istražuje kako porodične veze i vrednosti oblikuju individualnu sudbinu i emotivni svet likova. Ahmin odnos sa satom nije samo lična veza sa predmetom, već i refleksija njegovog dubokog poštovanja prema bratskoj ljubavi i porodičnom nasleđu. Porodične veze, bliskost i bratska ljubav jači su od vremena i od stvarnosti. Ljubav daje smisao ljudskom životu, otkriva vrline koje potiču iz srca. Ljubav može učiniti čuda, ljubav menja stvari nabolje, svet čini boljim i lepšim bolesna srca. Vreme neminovno prolazi, zato ga moramo iskoristiti za prave stvari, a to je porodica.

Završni deo: 10 minuta

Postavljam pitanja za refleksiju, kao što su: Kako se osećao Ahmo kad je otkrio da sat radi? Zašto je taj trenutak bio važan za njega? Podstičem učenike da podeli svoja razmišljanja i utiske o pripovesti. Domaći zadatak: Napišite esej o vašem ličnom predmetu koji vam ima sentimentalnu vrednost i objasnite zašto je on važan za vas

Korišćena literatura i drugi izvori: 1. Anderson V.L. i drugi: Nastava orijentisana na učenje, Centar za demokratiju i pomirenje u jugoistočnoj Evropi, Solun, 2013. 2. Bahtin, M.: „Napomene uz metodologiju nauke o književnosti“, Treći program, br. 39, Beograd, 1978. 3. Dimitrijević, R.: Problemi nastave književnosti i maternjeg jezika I – Osnove nastave književnosti i maternjeg jezika (sadržaji i metode), Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1972. 4. Marinković, S.: Metodika kreativne nastave srpskog jezika i književnosti, Kreativni centar, Beograd, 1995. 5. Nikolić, M.: Metodika nastave srpskohrvatskog jezika i književnosti, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1988

ДАЛИЛА ДУДИЋ

МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА

ГОВОРНА КУЛТУРА: ДРАГА ЛИЧНОСТ МОГ ДЕТИЊСТВА

Школа	Основна школа
Разред:	4. разред
Тема:	Говорна култура Драга личност мог детињства
Циљ часа:	Оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање на задату тему, развијање способности описивања личности, њених особина и изгледа, као и богађење речника.
Исходи:	На крају часа ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">- Наброји физичке и моралне особине личности.- Напише састав на тему <i>Драга личност мог детињства</i>.- Напише састав на основу плана.- Развије способност писања.- Развије способност креативног изражавања, кроз описе, дијалоге, метафоре.. Изражава мисли, ставове и осећања.
Настави предмет	Српски језик
Садржај наставног предмета	
Наставне методе:	Метода разговора, метода усменог излагања, метода дијалога, метода илустрације, метода рада на тексту.
Облици рада:	Фронтални, индивидуални
Наставна средства:	ПП презентација, табла.
Литература:	Милатовић, В. (2019): <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i> , Учитељски факултет, Београд.

ТОК ЧАСА

<p>Емоционално-интелектуална припрема</p>	<p>На почетку часа поздрављам ученике, предстваљам им и говорим да ћу им бити учитељица на часу српског језика. Након тога им говорим да сеfino сместе и да добро и пажљиво слушају оно што им говорим, а након тога у учионици је постављена сцена где се налазе три сестре које ће да одглуме једну сцену, а текст носи назив „<i>Врата детињства</i>“. (прилог 1)</p> <p>Након тога сестре се повлаче, а ја започињем разговор са ученицима, најпре их питам:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Како вам се свидела представа? - О чему су говориле сестре? - Које личности су остале значајне у њиховом детињству? - Коју поруку су нам послале на крају сестре?
<p>Најава наставне јединице</p>	<p>Након тога говорим ученицима да ћемо на данашњем часу радити писану вежбу под називом „ Драга личност мог детињства“, наслов записујем на табли, ученици у својим свескама.</p> <p>Након тога говорим ученицима да ћемо као што смо рекли писати о драгој личности њиховог детињства, али да морамо имати план на основу којег ћемо писати. Пре него почнемо да разговарамо о плану, понављамо који су главни делови које садржи састав (увод, разрада, закључак).</p> <p>Након питам ученике: <i>Како бисте описали своје детињство у неколико речи?</i> (питам два или три ученика да поделе своју причу)</p>

План писања	<p><i>Ко су биле све особе уз које сте расли и уз које одрастате и даље?</i> (овим питањем наводим ученике да набраје битне особе из њиховог живота)</p> <p><i>По чему су познате те особе, шта је то што их чини посебним?</i> (наводим ученике да описују особине и понашање особа из њиховог детињства)</p> <p>Након разговора са ученицима говорим им да су све личности о којима смо говорили заиста посебне, све оне имају посебно место у нашим животима, али да сви ми имамо једну личност која нам је посебно драга, и да је потребно њу да опишемо.</p> <p>Дакле, план на основу којег је потребно да ученици напишу увод своје писмене вежбе је следећи:</p> <ul style="list-style-type: none">- Опишите детињство кроз неколико речи.- Набројите особе уз које сте расли, а да су у вашем животу оставиле посебан утисак.- Шта те особе чини посебним?- Која вам је најдража личност од њих? <p>Ове тезе, односно план за писање увода приказан је ученицима на презентацији.</p> <p>Након тога прелазимо да говоримо о личностима из детињства, најпре кроз разговор, где говорим ученицима:</p> <p><i>Рекли смо да постоје у нашим животима многе особе које су нам драге и које остављају посебан утисак на нас, али увек постоји нека особа која нам је посебно битна и важна.</i></p> <p>Након тога питам неколико ученика да ми кажу која је то њима најдража</p>
-------------	--

	<p>особа, а затим их питам: <i>због чега је то тако?</i></p> <p>Након тога питам ученике: <i>Како изгледа ваша драга особа?</i> (с тим да овим ово питање проширујем другим питањима: како изгледају њихове очи, коса, лице и друге спољашње особине)</p> <p>Када смо завршили разговор о спољашњим особинама ученика, питам ученике: <i>Која је разлика између спољашњих и унутрашњих особина?</i> <i>Шта мислите које су то унутрашње карактеристике које чине ту особу посебном? (врлине, особине)</i></p> <p>Када ученици буду дали одговоре, питам их: <i>Како је та особа изражавала своју љубав и бригу према вама?</i></p> <p>Након завршеног разговора, приказујем план за писање разраде на презентацији, који је следећи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зашто је баш та особа посебна за вас? - Како изгледа особа коју описујете? (потребно је да опишете спољашњи изглед особе) - Које карактеристике те особе њу чине посебном и драгоценом у вашем животу? (врлине, особине) - Како је та особа изражавала своју љубав према вама? - Поделите неки посебан тренутак или сећање са том особом. <p>Након тога говорим ученицима да је потребно да ценимо и поштујемо све оно што нам пружају наше драге особе</p>
--	--

	<p>из детињства а затим им приказујем план за писање закључка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шта бисте на крају рекли о особи и којој сте писали? - Да ли би ваш живот био исти без те особе? - Шта бисте поручили вашој драгој особи?
<p>Писање састава</p>	<p>Након приказаног целокупног плана писања (прилог 2), додатно објашњавам ученицима тезу по тезу, и говорим им да је ово план на основу којег ће они да напишу састав на задату тему. Говорим им да је потребно да одговоре на постављене тезе, да њихови одговори буду комплетне и довршене реченице и да пазе на правопис.</p> <p>Али пре него почну да пишу састав, говорим им да постоје правила лепог писања, да они то већ знају али да ћемо тога да се присетимо.</p> <p>На презентацији приказујем написана правила (прилог 3), говорим једном ученику да прочита правила гласно како би се присетили.</p> <p>Након прочитаних правила, враћам слајд ученицима где се налази план писања и говорим им да започну писање.</p>
	<p>Након извесног времена говорим ученицима да радове приводе крају и да се припреме за читање.</p> <p>Када увидим да су ученици спремни за читање, одређујем ученика који ће први да чита свој рад.</p> <p>Када ученик прочита рад, коментаришем рад на основу плана по којем се ученици требали да пишу.</p>

<p>Читање и коментарисање састава</p>	<p>Долазимо до закључка да ли се ученик придржавао плана, да ли је одговорио на целокупан план, какав је ученички речник, да ли су потпуне реченице и остало.</p> <p>Други рад коментаришем уз помоћ остлих ученика, такође коментаришемо компоненте које сам коментарисала и у првом раду, на овај начин припремам ученике за самостално коментарисање.</p> <p>Сваки следећи рад ће ученици коментарисати, наравно уз моју подршку, допуну и остало.</p>
<p>Стваралачки рад ученика</p>	<p>Након коментарисања радова ученика, прелазимо на стваралачки рад ученика. Ученицима говорим да поред свих личности из нашег детињства, учитељица је једна од најбитниј личности у нашем детињству. Кроз разговор говоримо о особинама учитељице које су веома значајне за све нас, а након тога ученицима делим радове у којим је потребно да опишу своју учитељицу у једној реченици а након тога ћемо њихове радове спојити. (прилог 4)</p>
<p>Домаћи задатак</p>	<p>За домаћи задатак говорим ученицима да је потребно да нацртају рад који приказује њих и њихову драгу особу из детињства, а кроз симболе да представе њихов однос.</p>

Прилог 1:***ВРАТА ДЕТИЊСТВА***

У срцу малог градића, међу шареним кућицама и цветним баштама, стајала је једна посебна кућа. Та кућа је била попут оазе тоpline и љубави, а врата су увек била отворена за све оне који су желели да уђу.

У тој породици живеле су три сестре, одрасле су окружене подршком својих родитеља, али и посебних особа из њиховог детињства.

Сестре су дошле нама у посету, па хајмо да их послушамо:

НАИДА (прва сестра): Знаш, не могу да престанем да размишљам о тетки Ани. Она је била као јунакиња спремна да нас заштити од свих проблема.

ЕСМА (друга сестра): Да, али мислим да је и имала ту моћ да нас натера да се осећамо посебно. Све смо се осећале као да смо најважније на свету када смо биле са њом, зар не?

ОСТАЛЕ СЕСТРЕ: ДА!

ШЕЈЛА (трећа сестра): А Јован, ох, Јован. Тај човек је имао причу за сваку прилику. Његова маштовита искуства оживљавала су наша дечија срца.

НАИДА: А сећате ли се када нас је учитељ Никола извео на терен да учимо? (остале мимиком потврдите) Тај човек је направио учење тако забавним да смо мислиле да нисмо ни свесне да учимо.

ЕСМА: Да, иако је некада било изазовно, његова подршка и вера у нас учинила је да верујемо у себе и своје могућности.

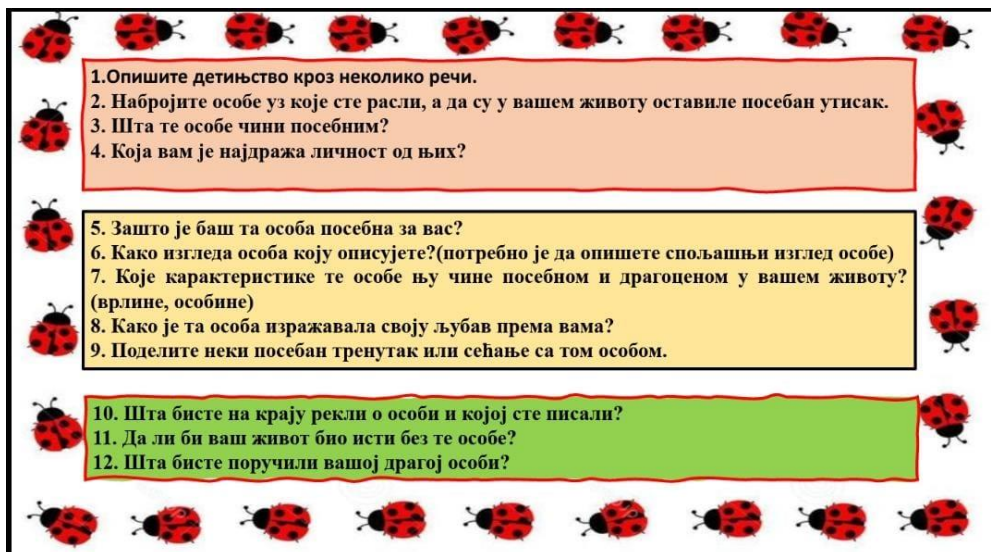
ШЕЈЛА: Па можда нису имали суперхеројске костиме или чаробни штапић, али су свакако били наши хероји.

НАИДА: Нека њихова љубав и мудрост буде увек уз нас док корачамо кроз живот.

СВЕ СЕСТРЕ У ГЛАС:

Јер истинска лепота детињства лежи у сећању на љубав и подршку коју смо добили од оних који су нас окруживали. Они су нас учили, инспирисали и обликовали нашу личност, остављајући неизбирисив траг у нашим срцима заувек.

Прилог 2

1. Опишите детињство кроз неколико речи.

2. Набројите особе уз које сте расли, а да су у вашем животу оставиле посебан утисак.

3. Шта те особе чини посебним?

4. Која вам је најдража личност од њих?

5. Зашто је баш та особа посебна за вас?

6. Како изгледа особа коју описујете?(потребно је да опишете спољашњи изглед особе)

7. Које карактеристике те особе њу чине посебном и драгоценом у вашем животу? (врлине, особине)

8. Како је та особа изражавала своју љубав према вама?

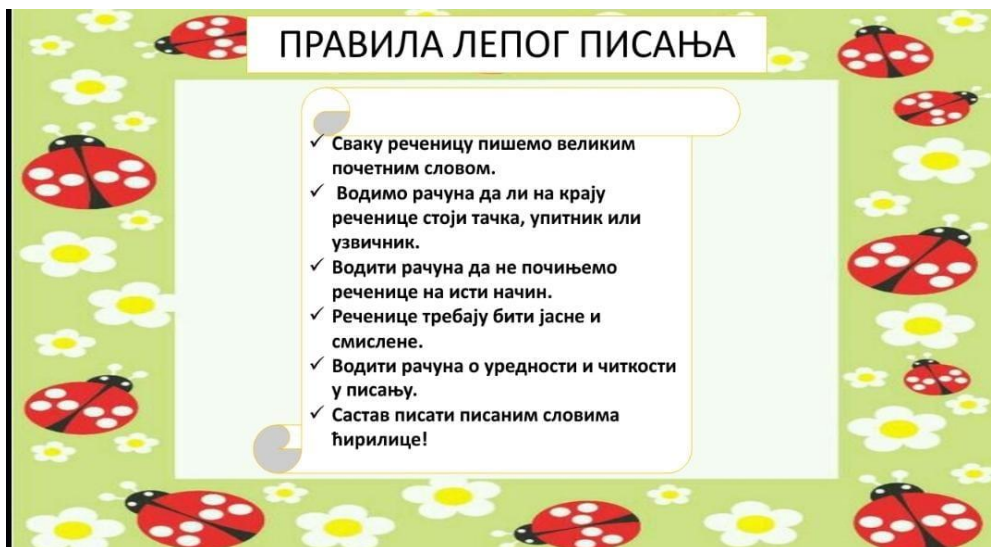
9. Поделите неки посебан тренутак или сећање са том особом.

10. Шта бисте на крају рекли о особи и којој сте писали?

11. Да ли би ваш живот био исти без те особе?

12. Шта бисте поручили вашој драгој особи?

Прилог 3

ПРАВИЛА ЛЕПОГ ПИСАЊА

- ✓ Сваку реченицу пишемо великим почетним словом.
- ✓ Водимо рачуна да ли на крају реченице стоји тачка, упитник или узвичник.
- ✓ Водити рачуна да не почињемо реченице на исти начин.
- ✓ Реченице требају бити јасне и смислене.
- ✓ Водити рачуна о уредности и читкости у писању.
- ✓ Састав писати писаним словима ћирилице!

Прилог 4

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.091.3(082)

METODIČKE iskre. 1 : zbirka priprema za časove u osnovnoj i srednjoj školi / priredili Ahmed Bihorac, Kimeta Hamidović. - Novi Pazar : Univerzitet u Novom Pazaru, 2025 (Novi Pazar : Grafikolor). - 76 str. : ilustr. ; 25 cm

Radovi na srp. i bos. jeziku. - Tiraž 100. - Str. 5-7: Umesto predgovora / Nataša Kljajić. - Bibliografija uz većinu radova.

ISBN 978-86-83074-01-3

a) Настава -- Методика -- Зборници

COBISS.SR-ID 162003209